

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**POSREDNI DAVKI IN VLOGA CARINSKE
UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Ljubljana, februar 2007

SONJA MIJOČ

IZJAVA

*Študentka **Sonja Mijoč** izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom **prof. dr. Tineta Stanovnika** in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.*

V Ljubljani, dne 23. 2. 2007

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. PREDSTAVITEV CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE.....	2
2.1. PRAVNA PODLAGA.....	4
2.2. VPLIV UVEDBE EVRA NA POSLOVANJE CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE	4
3. TROŠARINE	4
3.1. TROŠARINSKI IZDELKI	5
3.1.1. Alkohol in alkoholne pijače.....	5
3.1.1.1. Veljavne stopnje trošarin za alkohol in alkoholne pijače.....	6
3.1.1.2. Stanje na trgu piva v Sloveniji.....	7
3.1.1.3. Stanje na trgu vina v Sloveniji.....	8
3.1.2. Tobak in tobačni izdelki	9
3.1.2.1. Veljavne stopnje trošarin za tobak in tobačne izdelke	9
3.1.2.2. Tobačna znamka	12
3.1.3. Energenti in električna energija.....	12
3.1.3.1. Veljavne stopnje trošarin za energente in električno energijo.....	13
3.1.3.2. Električna energija	16
3.1.3.3. Biodizel	17
3.1.3.4. Okoljske dajatve	18
3.2. TROŠARINSKI ZAVEZANCI IN OBRAČUNAVANJE TROŠARINE	19
3.2.1. Mali proizvajalci vina.....	21
3.2.2. Mali proizvajalci žganja	22
3.2.2.1. Proizvajalci žganja v Avstriji	23
3.3. PREDLOŽITEV INSTRUMENTA ZAVAROVANJA.....	24
3.4. 30. ČLEN ZAKONA O TROŠARINAH	25
3.5. GIBANJE TROŠARINSKIH IZDELKOV IN IZMENJAVA PODATKOV MED ČLANICAMI	25
3.5.1. Male pošiljke	27
4. DAVEK NA DODANO VREDNOST OB UVOZU.....	27
4.1. DAVČNA OSNOVA	27
4.2. KRAJ UVOZA BLAGA IN STORITEV	28
4.3. STOPNJA DDV	29
4.4. NASTANEK OBVEZNOSTI OBRAČUNA DDV	29
4.4.1. Primer obračuna DDV in uvozne dajatve pri uvozu čokoladnih izdelkov z vsebovanim alkoholom.....	30
4.5. NASTANEK PRAVICE DO ODBITKA IN VRAČILO DDV	31
4.6. OPROSTITVE DDV	31
4.7. ZAČASEN UVOZ.....	32
5. POBRANI PRIHODKI S STRANI CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE	34
5.1. PRIHODKI OD TROŠARIN IN DDV OB UVOZU.....	35
5.2. PRIHODKI OD OBRAČUNANE PLAČANE TROŠARINE.....	36
5.3. ZNESEK VRNJENE TROŠARINE.....	37
6. SKLEP	37
LITERATURA	40
VIRI	40

PRILOGE

1. UVOD

Namen diplomskega dela je prikazati splošne značilnosti trošarin in davka na dodano vrednost ob uvozu ter vlogo Carinske uprave Republike Slovenije pri pobiranju teh davščin. V diplomski nalogi sem se osredotočila na trošarine, saj imajo v primerjavi z davkom na dodano vrednost specifičen pomen, ker omogočajo večje davčne obremenitve manjšega števila izdelkov.

S proučevanjem trošarin iz splošnega, postopkovnega in analitičnega zornega kota sem prikazala trošarinske situacije, ki nastanejo pri mednarodni menjavi blaga.

Tema diplomske naloge je zelo kompleksno področje, ki sem ga z uporabo svojega znanja, strokovne literature, analize in informacij strokovnih delavcev Generalnega carinskega urada Republike Slovenije skušala zaobjeti in strniti v smiselno celoto.

Diplomsko nalogo sem razdelila v štiri dele.

V prvem delu, ki sledi uvodu, sem predstavila Carinsko upravo Republike Slovenije. Tu je prikazana osnovna razdelitev nalog carinske službe, sektorja za trošarine Generalnega carinskega urada in oddelkov za trošarine v carinskih uradih.

V drugem delu je predstavljen trošarinski sistem. S prikazom obračunavanja trošarine, predložitve instrumenta zavarovanja in vračila trošarine ter nadzora nad gibanjem trošarinskih izdelkov med članicami Evropske unije in trošarinskega sistema v prihodnosti so prikazani osnovni poslovni procesi, ki potekajo ob izvajanju trošarinskega sistema. Tu sem na kratko obravnavala tudi okoljske dajatve, za pobiranje katerih so prav tako pristojni oddelki za trošarine po posameznih carinskih uradih.

V tretjem delu sem proučevala davek na dodano vrednost ob uvozu.

V četrtem delu sem se osredotočila na analizo pobranih dajatev od trošarin in davka na dodano vrednost ob uvozu v proračun Republike Slovenije in jih med seboj primerjala.

V sklepu sem povzela ugotovitve diplomskega dela.

2. PREDSTAVITEV CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE¹

25. 6. 1991 je bila ustanovljena Carinska uprava Republike Slovenije, ki deluje kot organ v sestavi Ministrstva za finance. Carinsko upravo, ki jo vodi generalni direktor skupaj z namestnikom, sestavljajo Generalni carinski urad, carinski uradi ter izpostave. Carinski uradi se ustanavljajo v gospodarskih in prometnih središčih. Na območni ravni imamo 10 carinskih uradov: Brežice, Celje, Dravograd, Jesenice, Koper, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica in Sežana. Carinski uradi imajo izpostave kot svoje notranje organizacijske enote, ki jih prav tako kot carinske urade ustanavlja, združuje in ukinja vlada. Carinske izpostave neposredno izvajajo naloge carinske službe. Njihova naloga ni le opravljanje carinske kontrole, ampak tudi pobiranje dajatev ter opravljanje carinskega in trošarinskega nadzora. Notranje organizacijske enote se delijo na mejne in blagovne izpostave. Temeljna razlika med njima je v tem, da mejne izpostave izvajajo carinski nadzor in kontrolo nad vnosom in iznosom blaga, plačilnih sredstev in stvari, ki jih imajo posamezniki na sebi oziroma jih s seboj nosijo, medtem ko blagovne izpostave izvajajo tovrstni nadzor in kontrolo zgolj nad predloženim blagom in nad blagom, za katerega je z zakonom določeno izvajati carinski nadzor ter carinsko kontrolo.

Naloge carinske službe so:

- izvajanje nadzora nad zakonitostjo, pravilnostjo in pravočasnostjo izpolnjevanja obveznosti;
- carinski in trošarinski nadzor nad blagom ter carinjenje blaga;
- preprečevanje in odkrivanje carinskih in trošarinskih prekrškov ter drugih kaznivih dejanj;
- izvajanje nadzora nad prijavo vnosa in iznosa domačih in tujih plačilnih sredstev;
- kontrola vnosa, iznosa in tranzita blaga zaradi varnosti;
- kontrola prehajanja oseb čez državno mejo na mejnih prehodih;
- pobiranje dajatev, ki so v pristojnosti carinske službe;
- zbiranje statističnih podatkov o blagovni menjavi med državami članicami;
- izvajanje ukrepov zunanjetrgovinske in skupne kmetijske politike ter predpisov Evropske unije in mednarodnih pogodb;
- druge naloge, določene v predpisih.

¹ Povzeto po Zakonu o carinski službi, 2004.

Naloge sektorja za trošarine Generalnega carinskega urada so:

- zagotavljanje izvajanja trošarinskih predpisov;
- odkrivanje in preprečevanje trošarinskih prekrškov;
- izmenjava podatkov o gibanju trošarinskih izdelkov s pristojnimi organi drugih držav članic;
- priprava, nadzor in koordinacija nad izvajanjem trošarinskih kontrol in inšpekcijskih pregledov v trošarinskih skladiščih, v obratih oproščenih uporabnikov trošarinskega blaga in pri ostalih trošarinskih zavezancih;
- zbiranje in posredovanje informacij oddelkom za trošarine.

Sektor za finančne zadeve in nabave izvaja nadzor nad plačili in vračili trošarin. Za izterjavo neporavnanih trošarinskih obveznosti je krajevno pristojen oddelek za upravni postopek, prekrške in izterjave. Laboratorijske analize trošarinskega blaga pa se opravljajo v sektorju za tarifo, vrednost in poreklo.

Naloge oddelkov za trošarine v carinskih uradih so:

- sprejemanje in potrjevanje vlog za izdajo trošarinskih dovoljenj;
- preverjanje izpolnjevanja pogojev za izdajo trošarinskih dovoljenj;²
- registracija trošarinskih zavezancev in vzdrževanje registra le-teh;
- izdaja, sprejem in obdelava mesečnih obračunov trošarinskih zavezancev;
- sprejem in odločanje o zahtevkih za vračilo trošarin;
- trošarinski nadzor in trošarinska kontrola v trošarinskih skladiščih, v obratih oproščenih uporabnikov in pri ostalih trošarinskih zavezancih;
- spremljanje, nadzor in poizvedovanje o premikih trošarinskega blaga;
- vodenje in opravljanje naknadnih kontrol pri imetnikih trošarinskih dovoljenj;
- priprava poročil in nadzor nad odpravljanjem ugotovljenih nepravilnosti pri imetnikih trošarinskih dovoljenj;
- izvajanje trošarinske kontrole nad pravilnim obračunavanjem in plačevanjem trošarin.

Trošarinski nadzor je nadzor nad pravilnim izvajanjem trošarinskih predpisov. Trošarinska kontrola pa pomeni preverjanje pravilnosti prijav trošarinskih zavezancev, trošarinskih obračunov, zahtevkov za vračila, odpuste in oprostitev plačila trošarine, porabe trošarinskih izdelkov, ki so oproščeni plačila trošarine, vodenja evidenc in gibanja trošarinskih izdelkov v režimu odloga plačila trošarine ter izvajanje ukrepov za zagotavljanje pravilnosti pobiranja proizvodnih dajatev za sladkor.

² Trošarinsko dovoljenje se izda, če so izpolnjeni splošni (na primer redno izpolnjevanje obveznosti), prostorsko-tehnični (na primer varno skladiščenje) in gospodarski pogoji (na primer minimalni obseg prometa).

2.1. PRAVNA PODLAGA

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo je pravo Evropske unije postalo sestavni del pravnega reda Republike Slovenije. Temeljna evropska carinska predpisa sta Uredba Sveta o uvedbi carinskega zakonika Skupnosti in Uredba Komisije o določbah za izvajanje Uredbe Sveta o uvedbi carinskega zakonika Skupnosti.

Zakon o carinski službi, Zakon o davčnem postopku, Zakon o davku na dodano vrednost, Zakon o davku na motorna vozila, Zakon o trošarinah, Pravilnik o izvajanju Zakona o trošarinah, Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, Pravilnik o uveljavljanju oprostitve plačila davka na dodano vrednost in trošarin v mednarodnem potniškem prometu ter Pravilnik o pogojih in načinu oprostitve dajatev za diplomatska predstavništva, konzulate ter mednarodne organizacije v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo, so pomembnejše nacionalne pravne podlage v zvezi z vlogo Carinske uprave Republike Slovenije pri posrednih davkih.

2.2. VPLIV UVEDBE EVRA NA POSLOVANJE CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

S 1. 1. 2007 so slovenske tolarje zamenjali evri.

Uvedba nove valute ne pomeni velikih sprememb na področju poslovanja Carinske uprave Republike Slovenije. Zaradi uvedbe evra je prišlo do preračuna zneskov, manjših sprememb postopkov in sprememb pri programski opremi, saj le-ta podpira postopke pri prehodu iz enega valutnega sistema v drugega (Mihelin, 2006, str. 3).

Na področju trošarin uvedba evra ni prinesla korenitih sprememb. Pomembno je omeniti le, da morajo biti vsi obračuni in zahtevki za vračilo trošarin, ki se nanašajo na obdobje pred uvedbo evra, vloženi v tolarjih, zavezanec pa bo moral znesek plačati oziroma mu bo vrnjen v evrih.

3. TROŠARINE

Trošarina ali akciza je fiskalno pomemben selektivni davek na potrošnjo. Omogoča večje davčne obremenitve alkohola in alkoholnih pijač, tobaka in tobačnih izdelkov ter energentov in električne energije. Na ta način se skuša zmanjšati poraba negativnih meritornih dobrin, kajti potrošnja teh dobrin povzroča negativne učinke na okolje in zdravje.

Trošarina obdavčuje izdelke, katerih povpraševanje je cenovno neelastično. Zanje je namreč značilno, da jih načeloma ni mogoče nadomestiti z drugimi podobnimi izdelki.

V državah, ki imajo davek na dodano vrednost (DDV v nadaljevanju), se trošarina prišteje k osnovi za DDV, kar pomeni, da se ceni izdelka doda trošarina in šele potem obračuna DDV (Stanovnik, 2004, str. 111).

Ta vrsta davka se plačuje v znesku na mersko enoto oziroma na določene količinske enote trošarinskih izdelkov. V primeru cigaret poznamo poleg specifične trošarine, ki je vezana na fizične lastnosti blaga, proporcionalno oziroma vrednostno trošarino, ki se plačuje v odstotkih od predpisane osnove.

Trošarinski izdelki se obdavčujejo po načelu namembnosti, kar pomeni, da se obdavčijo v tisti državi, kjer so dejansko porabljeni. Slednje pomeni, da prihodki od trošarin pripadajo proračunu Republike Slovenije oziroma vsaki posamezni članici Evropske unije.

Elementi trošarinskega sistema so poleg trošarinskih izdelkov, trošarinskih zavezancev, oproščenih uporabnikov trošarinskih izdelkov tudi osebe, ki so plačniki trošarinske obveznosti v posebej določenih primerih³ ter carinski organ kot nadzorni element (Kvenderc, 2005, str. 4).

3.1. TROŠARINSKI IZDELKI

3.1.1. Alkohol in alkoholne pijače

Trošarina se plačuje od piva, ki vsebuje alkohol nad 0,5 volumenskega odstotka (v nadaljevanju vol. %), izdelka, ki je mešanica piva in brezalkoholnih pijač⁴ ter presega 0,5 vol. % alkohola, mirnih in penečih vin, drugih mirnih in penečih fermentiranih pijač, ki jih ne moremo uvrstiti med vina in pivo, vmesnih pijač in etilnega alkohola, kamor spadajo poleg nedenaturiranega⁵ in denaturiranega⁶ alkohola tudi alkoholne pijače, dobljene z destilacijo vina, grozdja oziroma grozdnih tropin (na primer konjak), rum, viski, vodka, gin, likerji itd. (Uredba Komisije (ES) št. 1719/05 z dne 27. oktobra 2005 o spremembi priloge I k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifi in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi, 2005, str. 165–174; Zakon o trošarinah, 2004).

Druge mirne fermentirane pijače so na primer vina v steklenicah z zamaški obdanimi z žičnimi košaricami, vina polnjena s povišanim tlakom zaradi ogljikovega dioksida (CO₂ v nadaljevanju) v raztopini med 1 in 3 bari, merjeno pri 20 °C, vermut in druga vina iz svežega grozdja, aromatizirana z rastlinami ali sredstvi za aromatiziranje ter mešanice fermentiranih pijač z vsebnostjo alkohola med 1,2 in 15 vol. % pod pogojem, da omenjenih pijač ne

³ Plačniki trošarine v posebej določenih primerih so na primer nepooblaščenim prejemnikom trošarinskih izdelkov, plačniki razlike trošarine za cigarete ob spremembi itd.

⁴ Brezalkoholne pijače so pijače, katerih volumenski odstotek alkohola je do vključno 0,5 vol. %.

⁵ Nedenaturiran etilni alkohol je alkohol, ki ni primeren za uživanje, saj vsebuje pri 20 °C 80 vol. % alkohola ali več.

⁶ Denaturiran etilni alkohol je alkohol, ki vsebuje pri 20 °C manj kot 80 vol. % alkohola.

uvrščamo med mirna in peneča vina, pivo in druge peneče fermentirane pijače. Druge peneče fermentirane pijače so na primer jabolčnik, hruškovec, medica in peneča vina med 1,2 in 15 vol. % alkohola, merjeno pri 20 °C (Uredba Komisije (ES) št. 1719/05 z dne 27. oktobra 2005 o spremembi priloge I k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifi in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi, 2005, str. 165–174).

Med vmesne pijače štejemo vina iz svežega grozdja, grozdni mošt, vermut in druga vina iz svežega grozdja, aromatizirana z rastlinami ali sredstvi za aromatiziranje ter druge fermentirane pijače z vsebnostjo alkohola med 1,2 in 22 vol. % pod pogojem, da omenjenih pijač ne uvrščamo med mirna in peneča vina, pivo in druge fermentirane pijače. Ne glede na navedeno, štejemo pod vmesne pijače vse mirne fermentirane pijače z vsebnostjo alkohola nad 5,5 vol. % in vse peneče fermentirane pijače z vsebnostjo alkohola nad 8,5 vol. %, pod pogojem, da niso pridobljene samo s fermentacijo (Uredba Komisije (ES) št. 1719/05 z dne 27. oktobra 2005 o spremembi priloge I k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifi in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi, 2005, str. 165–174; Zakon o trošarinah, 2004).

Trošarina se ne plačuje od alkohola in alkoholnih pijač, če se uporablja oziroma uporabljajo pri proizvodnji zdravil, kisa in nadomestkov kisa dobljenih iz očetne kisline (na primer vinski kis), neprehrambenih izdelkov (na primer kozmetični izdelki), arom in brezalkoholnih pijač ter prehramnih izdelkov pod pogojem, da pri čokoladnih izdelkih in izdelkih, ki vsebujejo kakav, vsebnost alkohola ne presega 8,5 litrov čistega alkohola na 100 kilogramov izdelka, pri drugih živilskih izdelkih, kot so na primer krofi, pa 5 litrov čistega alkohola na 100 kilogramov izdelka. Nadalje je plačila trošarine oproščena uporaba etilnega alkohola v zdravstvene in znanstveno raziskovalne namene, če ga nabavljajo zdravstveni domovi, bolnišnice, klinični inštituti, lekarne in javni zavodi (Zakon o trošarinah, 2004).

3.1.1.1. Veljavne stopnje trošarin za alkohol in alkoholne pijače

Direktiva Sveta 92/84/EGS z dne 19. oktobra 1992 določa za alkohol in alkoholne pijače minimalne stopnje trošarin. Za pivo je predpisana minimalna stopnja trošarine v višini 1,87 EUR za 1 vol. % alkohola za hektoliter oziroma 0,748 EUR za 1 Plato stopnjo⁷ na hektoliter, za mirna in peneča vina ter druge fermentirane pijače 0 EUR za hektoliter, za vmesne pijače 45 EUR za hektoliter in za etilni alkohol 550 EUR za hektoliter čistega alkohola oziroma 1.000 EUR za hektoliter čistega alkohola za tiste države, ki so imele že pred začetkom uvedbe omenjene direktive predpisane stopnje trošarine za etilni alkohol nad 1.000 EUR.

1. 1. 2008 se bodo predpisane minimalne stopnje trošarin za alkohol in alkoholne pijače povečale za 31 %, kot znaša skupna stopnja inflacije Evropske unije od leta 1993 do leta 2005. Zvišanje je potrebno, zato da se ohrani realna vrednost minimalnih stopenj trošarin

⁷ Plato stopnja pomeni delež teže izvlečkov sladkorja vsebovanega v 100 gramih polizdelka. Stopnja Plato v pivu je razdeljena glede na vsebnost alkohol ali glede na dejansko vsebnost izvlečkov sladkorja vsebovanih v pivu (Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 3).

določenih v letu 1992. Zaradi predlaganega zvišanja bo morala Slovenija do 1. 1. 2008 zvišati stopnjo trošarine za etilni alkohol za 3,6 % (Direktiva Sveta o spremembi Direktive Sveta 92/84/EGS o približevanju trošarinskih stopenj za alkohol in alkoholne pijače, 2006).

Priloga 1 vsebuje seznam stopenj trošarin za alkohol in alkoholne pijače za leto 2006 za Avstrijo, Italijo, Nemčijo in Slovenijo.

V Sloveniji so stopnje trošarin za pivo, mirna in peneča vina, vmesne pijače in etilni alkohol, navedene v Tabeli 1, v celotnem opazovanem obdobju popolnoma usklajene z direktivo Sveta 92/84/EGS.

Tabela 1: Vrste alkohola in alkoholnih pijač s stopnjami trošarin od leta 1999 v Sloveniji (v SIT)

Alkohol in alkoholne pijače	Enota	Datum spremembe		
		1. 7. 1999	1. 2. 2001	5. 4. 2002
1. pivo	za 1 vol. % alk./hl	1.000	1.500	1.643
2. mirna vina	za hektoliter	0		
3. peneča vina	za hektoliter	0		
4. druge fermentirane pijače	za hektoliter	7.500		0
5. vmesne pijače	za hektoliter	11.000		15.000
6. etilni alkohol	za 100 vol. % alk./hl	100.000	125.000	166.500

Vir: Zakon o trošarinah, 1998; Uredba o določitvi zneska trošarine za pivo in etilni alkohol, 2000; Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2001.

Iz Tabele 1 je razvidno, da stopnje trošarine za druge fermentirane pijače ob uvedbi niso bile skladne z direktivo Evropske unije iz leta 1992. Z začetkom izvajanja zakona o trošarinah in davka na dodano vrednost je Slovenija ob spremembi strukture obdavčenja alkohola in alkoholnih pijač skušala obdržati enakost davčnih prihodkov. Iz tega razloga je za druge fermentirane pijače določila stopnjo trošarine v višini 7.500 SIT za hektoliter in zahtevala dveinpolletno prehodno obdobje, v katerem je uskladila stopnjo trošarine za druge fermentirane pijače z direktivo 92/84/EGS (Medvladna konferenca o pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji, str. 9).

3.1.1.2. Stanje na trgu piva v Sloveniji

V Sloveniji je tako za panogo piva kot tudi za panogo vina značilna presežna ponudba kot posledica spremenjenega načina življenja in prometnega zakona. Poraba piva v Sloveniji se znižuje že od leta 1994. V tem letu so slovenski ljubitelji piva spili 1,8 milijonov hektolitrov piva oziroma 93,3 litrov na prebivalca,⁸ kar je za 12,5 % več kot je znašala poraba piva v letu

⁸ Podatek je vzet iz Blas, 2004, str. 36.

2005.⁹ Potrošnja vina je v letu 2005 znašala 40 litrov na prebivalca (Predlog Zakona o vinu, 2006, str. 5).

Trg piva v Sloveniji zaznamuje duopol Pivovarne Laško in Pivovarne Union. Njun skupni tržni delež prodaje piva na slovenskem trgu je v letu 2005 znašal 88,2 % (Letno poročilo 2005, 2006, str. 27). V primerjavi z letom 2003 je znižanje tržnega deleža za 2 % predvsem posledica vstopa Slovenije v Evropsko unijo. Članstvo Slovenije je v letu 2004 na naš trg prineslo, predvsem preko trgovskih znamk Spar in Tuš, ki se jim je v letu 2005 pridružila trgovska znamka Mercator, piva tujih proizvajalcev nižjega cenovnega razreda. Sprostitev uvoza piva ni ogrozila domačih pivovarn, saj domači ljubitelji piva dajejo prednost slovenskemu pivu (Blas, 2004, str. 35-36).

Slovensko panogo piva sooblikujejo poleg dveh največjih pivovarn manjše zasebne pivovarne, ki imajo zaradi visokih stroškov proizvodnje in nižje kakovosti proizvodov lokalni pomen. Dodatni problem jim predstavljajo trošarine, ki so enake za vse pivovarne ne glede na velikost¹⁰ (Blas, 2004, str. 36). Trošarina za pollitrsko steklenico piva s 4,9 vol. % alkohola znaša kar 40,25 SIT (0,17 EUR).¹¹

Izvoz piva se v zadnjih letih zmanjšuje. V letu 2005 je Pivovarna Laško izvozila 240.230 hektolitrov piva, kar je za 20 % manj kot leto prej. Glavni razlogi za zmanjšanje izvoza v Srbijo ter Bosno in Hercegovino so poleg slabih vremenskih razmer povečanje carine, nelikvidnost večjih kupcev ter bistveno nižje cene tamkajšnjih proizvajalcev. Izvoz v Avstrijo se je zmanjšal zaradi zamenjave vodstva največjega odjemalca, v Italijo pa zaradi povišanja trošarin za kar 25 % (Letno poročilo 2005, 2006, str. 28–30).

3.1.1.3. Stanje na trgu vina v Sloveniji

V Sloveniji imamo za vinogradništvo primernih 33.500 hektarjev površin (Blas, 2004 a, str. 34). Z vinsko trto jih je zasajeno 25.000 hektarjev, v register pridelovalcev grozdja pa je vpisanih zgolj 16.500 hektarjev vinogradov. Zavezanci za vpis v register so pridelovalci, ki obdelujejo več kot 0,05 hektarja vinogradov, in tisti pridelovalci, ki obdelujejo manj kot 0,05 hektarja vinogradov pod pogojem, da proizvod tržijo. Omenjeni razlog je poleg velike razdrobljenosti pridelave in izogibanju obdavčitvi ključen vzrok za velik del neregistrirane pridelave (Predlog Zakona o vinu, 2006, str. 3–4).

Izvozna dejavnost slovenskih vinarjev je v veliki meri izenačena z uvozom. V letu 2004 so izvozili 40.000 hektolitrov ustekleničenega in 9.000 hektolitrov neustekleničenega vina,

⁹ Potrošnja piva vseh ponudnikov je v letu 2005 znašala 1,6 milijonov hektolitrov piva (Letno poročilo 2005, 2006, str. 27).

¹⁰ Smernice Evropske unije dovoljujejo državam članicam, da za male pivovarne, ki proizvedejo do 200.000 hektolitrov piva letno, uporabijo nižje stopnje trošarine za pivo.

¹¹ $0,005 \text{ hektolitra} \times 1.643 \text{ SIT za vol. \% /hektoliter} \times 4,9 \text{ vol. \%} = 40,25 \text{ SIT}$.

uvozili pa 11.000 hektolitrov ustekleničenega in 39.000 hektolitrov neustekleničenega vina (Predlog Zakona o vinu, 2006, str. 6).

3.1.2. Tobak in tobačni izdelki

Trošarina se plačuje od cigaret, cigar in cigarilosoov ter tobaka za kajenje. Cigarete so zvitki tobaka, ki se lahko pokadijo takšni, kot so, in se ne uvrščajo med cigare in cigarilose, ki so prav tako zvitki tobaka in se lahko pokadijo takšni, kot so, vendar pod pogojem, da so v celotni narejeni ali iz naravnega tobaka, ali z zunanjim ovojem iz naravnega tobaka, ali z zunanjim ovojem tobačne barve, ali z zunanjim ovojem tobačne barve iz rekonstruiranega tobaka, ali v celoti ali deloma izdelani iz tobačnih nadomestkov, razen izdelkov, ki se porabljajo izključno v zdravstvene namene. Cigarete so prav tako zvitki tobaka, ki se na neindustrijski način zavijejo v papir za zavijanje cigaret. Sem štejemo tiste izdelke, ki so v celoti ali deloma izdelani iz tobačnih nadomestkov razen izdelkov, ki se uporabljajo zgolj v zdravstvene namene. Pri tem je potrebno poudariti, da se kot ena cigareta šteje zvitek tobaka, katerega dolžina brez filtra je do 9 centimetrov. Če je zvitek tobaka brez filtra daljši od 9 centimetrov, se dolžina le-tega določi tako, da se dolžina zvitka deli s številom 9 in dobljeni izid zaokroži navzgor na celo število. Tobak kot slednji tobačni izdelek zakon opredeljuje kot tobak, ki je rezan oziroma razkosan, zvit ali vtisnjen v kose in ga je kot takšnega možno pokaditi, ne da bi bila pri tem potrebna nadaljnja industrijska obdelava. Med tobak prav tako štejemo tobakove odpadke, ki se lahko kadijo, a jih ne uvrščamo med predhodno omenjene tobačne izdelke. Zakon o trošarinah sem šteje tudi tobak kot izdelek, izdelan v celoti ali le delno iz tobačnih nadomestkov razen izdelkov, uporabljenih v zdravstvene namene (Zakon o trošarinah, 2004).

Plačila trošarine so oproščeni izključno tisti tobačni izdelki, ki vsebujejo vsaj eno sestavino, ki ima znanstveno dokazan zdravilni učinek. Zato se zeliščne cigarete, ki so nadomestek tistih iz tobaka in nimajo nobenih dokazanih zdravstvenih učinkov, obdavčijo kot običajne cigarete (Direktiva 95/59 - Davki, ki vplivajo na porabo tobačnih izdelkov – Zeliščne cigarete – Uporaba izključno v zdravstvene namene, 2006).

Države članice lahko oprostijo plačilo trošarine ali omogočijo vračilo za denaturirani tobak, ki se uporablja v industrijske ali v hortikularne namene, za uničene tobačne izdelke pod nadzorom carinskega organa, za tobačne izdelke, ki so namenjeni za znanstveno raziskovanje in testiranje kakovosti izdelkov (Direktiva Sveta 95/59/ES z dne 27. novembra 1995 o davkih, razen prometnih davkov, ki vplivajo na porabo tobačnih izdelkov).

3.1.2.1. Veljavne stopnje trošarin za tobak in tobačne izdelke

Direktiva 92/79/EGS iz leta 1992 določa, da minimalno skupno stopnjo trošarine določi vsaka posamezna država članica. Plačuje se kot specifična trošarina in kot proporcionalna trošarina. Specifična trošarina je izražena v znesku za 1.000 kosov, proporcionalna pa v odstotkih od

drobnoprodajne cene.¹² Določi se tako, da znaša skupna trošarina najmanj 57 % od drobnoprodajne cene za cigarete tistega cenovnega razreda, po katerem je povpraševanje največje. Omenjeno direktivo dopolnjuje direktiva 2002/10/EU z dne 12. februarja 2002 z določbo, da skupna minimalna stopnja trošarine za cigarete ne sme biti nižja od 60 EUR za 1.000 kosov cigaret tistega cenovnega razreda, po katerem je povpraševanje največje. 1. 7. 2006 je bil znesek 60 EUR nadomeščen z zneskom 64 EUR.

V Sloveniji znaša skupna stopnja trošarine za cigarete od 1. 7. 2004 najmanj 50 EUR, od 1. 7. 2005 najmanj 54 EUR, od 1. 7. 2006 najmanj 58 EUR, od 1. 7. 2007 najmanj 62 EUR in od 1. 1. 2008 najmanj 64 EUR za 1.000 kosov cigaret iz tistega cenovnega razreda, po katerem je povpraševanje v Sloveniji največje (Zakon o trošarinah, 2004). Z razglasitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah z dne 28. 11. 2006 je bil znesek 62 EUR nadomeščen z zneskom 64 EUR.

Polletno skrajšanje roka uskladitve stopnje trošarine za cigarete z minimalno stopnjo, ki je določena z direktivo 2002/10/EU z dne 12. februarja 2002, bo prineslo povečanje proračunskih prihodkov za okoli 4 milijonov EUR (Poročilo k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006, str. 2).

Direktiva 92/80/EGS iz leta 1992 določa, da minimalna skupna stopnja trošarine za cigare in cigarilose znaša 5 % od drobnoprodajne cene ali 7 EUR bodisi za 1.000 kosov bodisi za kilogram, za drobno rezan tobak za kajenje 30 % od drobnoprodajne cene ali 20 EUR za kilogram ter pri ostalem tobaku za kajenje 20 % od drobnoprodajne cene ali 15 EUR za kilogram. Z direktivo 99/81/EGS z dne 29. julija 1999 so se zneski 7, 20 in 15 EUR nadomestili z 9, 24 in 18 EUR oziroma s 1. 1. 2001 z 10, 25 in 19 EUR.

Direktiva 2002/10/EU z dne 12. februarja 2002 določa, da s 1. 7. 2002 znaša skupna minimalna stopnja trošarine za drobno rezan tobak za kajenje 32 % od drobnoprodajne cene ali 27 EUR za kilogram, s 1. 7. 2003 33 % od drobnoprodajne cene ali 29 EUR za kilogram in s 1. 7. 2004 36 % od drobnoprodajne cene ali 32 EUR za kilogram. Omenjena direktiva prav tako določa, da s 1. 7. 2003 za cigare in cigarilose znaša skupna minimalna stopnja trošarine 5 % od drobnoprodajne cene ali 11 EUR za kilogram ter za ostali tobak za kajenje 20 % od drobnoprodajne cene ali 20 EUR za kilogram.

V Sloveniji je bila uveljavitev ciljne stopnje trošarine za cigarete postopna. S 1. 7. 1999 je bila skupna stopnja trošarina določena v višini 45 %, s 1. 7. 2001 v višini 46 %, s 1. 1. 2002 v višini 49 %, s 1. 7. 2002 v višini 51 %, s 1. 1. 2003 v višini 53 %, s 1. 7. 2003 v višini 55 % in s 1. 1. 2004 v višini 57 % od drobnoprodajne cene najbolj prodajanih cigaret v Sloveniji. S tem ima Slovenija predpisano minimalno stopnjo trošarine za cigarete, ki je v skladu s smernico Evropske unije (Zakon o trošarinah, 2004).

¹² Drobnoprodajna cena vključuje trošarino in DDV (Zakon o trošarinah, 2004).

Priloga 2 vsebuje seznam stopenj trošarin za tobak in tobačne izdelke za leto 2006 za Avstrijo, Italijo, Nemčijo in Slovenijo.

Tabela 2: Vrste tobaka in tobačnih izdelkov s stopnjami trošarin v Sloveniji za leto 2006 (v EUR)

Tobak in tobačni izdelki	Enota	Veljavna stopnja trošarine
1. cigarete	specifična trošarina	15,0576
	proporcionalna trošarina	43,4732
2. cigare in cigarilosi	specifična trošarina	0
	proporcionalna trošarina	5
3. tobak za kajenje:		
▪ drobno rezan tobak	specifična trošarina	32
▪ ostali tobak za kajenje	specifična trošarina	20

Opomba: Specifična trošarina za cigarete, cigare in cigarilose je izražena v znesku za 1.000 kosov, za drobno rezan tobak in ostali tobak za kajenje pa za 1 kilogram. Proporcionalna trošarina je izražena v % od drobnoprodajne cene.

Vir: Trošarinski izdelki in zneski trošarin, 2006.

Drobnoprodajna cena cigaret iz najbolj prodajanega cenovnega razreda na dan 1. 10. 2006 znaša 480 SIT oziroma 2 EUR za zavojček 20 cigaret. Od cigaret, katerih drobnoprodajna cena je 1,73 EUR ali manj, se plačuje trošarina v višini 52,7365 EUR za 1.000 kosov cigaret (Uredba o spremembah Uredbe o določitvi zneska specifične in določitvi stopnje proporcionalne trošarine za cigarete, 2006).

Za lažje razumevanje, kako določiti skupno stopnjo trošarine za cigarete, v nadaljevanju podajam primer.

Primer:

- drobnoprodajna cena cigaret iz cenovnega razreda, po katerem je povpraševanje v Sloveniji največje = 2 EUR za zavojček 20 cigaret/100 EUR za 1.000 kosov cigaret
- specifična stopnja trošarine za cigarete = 15,0576 EUR za 1.000 kosov cigaret
- proporcionalna stopnja trošarine = 43,4732 % od drobnoprodajne cene najbolj prodajanega cenovnega razreda cigaret v Sloveniji

SKUPNA STOPNJA TROŠARINE ZA CIGARETE = specifična stopnja trošarine + (drobnoprodajna cena cigaret iz najbolj prodajanega cenovnega razreda cigaret x proporcionalna stopnja trošarine) = 15,0576 EUR za 1.000 cigaret + (100 EUR za 1.000 cigaret x 0,434732) = 58,5308 EUR za 1.000 cigaret, kar znaša 1,17 EUR za zavojček 20 cigaret oziroma 58,5 % od drobnoprodajne cene najbolj prodajanih cigaret v Sloveniji

3.1.2.2. Tobačna znamka

Sprostitev tobačnih izdelkov v porabo in uvoženih tobačnih izdelkov v prost promet je dovoljena le, če so tobačni izdelki označeni s tobačno znamko. Pridobiti jo mora proizvajalec oziroma uvoznik tobačnih izdelkov. Označitev s tobačno znamko ni potrebna, če uvoznik prevaža tobačne izdelke v trošarinsko skladišče oziroma v prostocarinske prodajalne. Tobačna znamka mora biti nalepljena na embalažo pod celofanskim papirjem, tako da je vidna in je ni mogoče odstraniti, ne da bi pri tem dejanju poškodovali embalažo. Izjema je izvorna embalaža za cigare in cigarilose, ki ne vsebuje predhodno omenjenega papirja, zato je tu lahko tobačna znamka nalepljena direktno na embalažo. Tobačne znamke izdaja in prodaja Urad Republike Slovenije za javne prihodke. Evidenco o nabavljenih, porabljenih in vrnjenih tobačnih izdelkih mora voditi trošarinski zavezanec (Zakon o trošarinah, 2004).

3.1.3. Energenti in električna energija

Trošarina se plačuje od energentov in električne energije, ki se uporabljajo kot pogonsko gorivo ali kot gorivo za ogrevanje. Po Zakonu o trošarinah se za energente štejejo kemično nemodificirano sojino, oljčno, sončnično olje, olje iz arašidov, bombaževega semena itd. ter njihove frakcije. Sem štejemo še črni in rjavi premog, koks, plin iz črnega premoga, vodni plin, katran, pogonska goriva, aditive, ki so dodani pogonskim gorivom, aciklične ogljikovodike (na primer buten), ciklične ogljikovodike (na primer benzen) itd. (Zakon o trošarinah, 2004).

Plačila trošarine je oproščena uporaba energentov kot pogonskega goriva v primerih komercialne dejavnosti letalskega in pomorskega prometa. Do celotnega povračila trošarine so opravičene tiste osebe, ki se ukvarjajo z ribiško dejavnostjo. Trošarina se ne plačuje za energente, ki se uporabljajo v proizvodnji toplotne energije (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006), drugih nekovinskih mineralnih izdelkov (na primer steklo in stekleni izdelki, gospodinjska in okrasna keramika itd.), nadaljnji proizvodnji drugih energentov in netrošarinskih izdelkov (na primer barve in laki) ter v primeru uporabe energentov v plavžih za namene kemične redukcije kot dodatek h koksu (Zakon o trošarinah, 2004).

Z novelo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah z dne 28. 11. 2006 so plačila trošarine oproščeni energenti z dvojno rabo¹³ (na primer uporaba energentov v metalurških procesih).

Zakon omogoča povračilo v višini 50 % že plačane trošarine, če gre za uporabo energentov v industrijsko-komercialni (na primer za pogon statičnih delovnih strojev, strojev v gradbeništvu, žičnic, strojev in naprav na smučiščih itd.) ter v kmetijsko-gozdarski namen. V

¹³ Energenti z dvojno rabo – uporaba energentov za ogrevanje in hkrati za namen, ki ni pogon ali ogrevanje.

kmetijstvu je vračilo trošarine omejeno glede na vrsto rabe zemljišča. Gre za normativno porabo, ki se določi na leto glede na površino obdelanih zemljišč.

Tabela 3: Prikaz nove in stare normativne porabe goriva v litrih za hektar po posameznih kulturah

Kultura	Odredba 48/99	Pravilnik 10/06
1. njiva, travnik, barjanski travnik, ekstenzivni sadovnjak	150	200
2. vinograd, plantažni sadovnjak, hmeljišče	420	420
3. vrt	150	420
4. pašnik	150	50
5. gozdna plantaža	60	50
6. gozd	60	15
7. trstičje	-	15

Vir: Odredba o pogojih za vračilo in načinu vračila trošarine za mineralna olja, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, 1999; Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se uporabljajo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, 2006.

S primerjavo podatkov iz Tabele 3 ugotovimo, da se je normativna poraba za hektar obdelane njive, travnika, barjanskega travnika in ekstenzivnega sadovnjaka povečala za 50 litrov, za hektar vrta pa za kar 270 litrov. Za hektar obdelanega pašnika se je normativna poraba zmanjšala za 100 litrov, za hektar gozdne plantaže za 10 litrov in za hektar obdelanega gozda za 45 litrov. Pravilnik z dne 31. 1. 2006 na novo uvaja normativno porabo v višini 15 litrov za hektar trstičja.

Po novem se ugotavlja stanje obdelanih zemljišč na dan 30. 6. leta, za katerega se vračilo trošarine uveljavlja, zato stanje pred 1. 1. ni več pomembno. Na dan ugotavljanja stanja mora imeti upravičenec do vračila trošarine v uporabi vsaj 10 hektarov gozda oziroma toliko obdelanih površin, da znaša skupna normativna poraba vsaj 540 litrov (Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se uporabljajo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, 2006).

V letu 2005 je bil kmet za liter porabljenega goriva upravičen do vračila trošarine v višini 37,30 SIT (Žumbar, 2006).

3.1.3.1. Veljavne stopnje trošarin za energente in električno energijo

Trošarinska osnova je količina električne energije v megavatnih urah oziroma količina energentov v kilogramih, kubičnih metrih, litrih ali pa gigajoulih kalorične vrednosti.

Direktiva Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 določa nove minimalne stopnje trošarin za pogonska goriva. Za osvinčeni bencin je predpisana minimalna stopnja trošarine v višini 421 EUR, za neosvinčeni bencin v višini 359 EUR, za plinsko olje ter kerozin v višini 302 EUR za 1.000 litrov, za utekočinjen naftni plin 125 EUR za 1.000 kilogramov ter za zemeljski plin v višini 2,6 EUR za gigajoule kalorične vrednosti. V direktivi je določeno, da se bo s 1. 1. 2010 minimalna stopnja trošarine za kerozin povečala na 330 EUR za 1.000 litrov.

Omenjena direktiva določa tudi najnižje ravni obdavčitve za pogonska goriva, ki se uporabljajo v industrijsko-komercialni ter v kmetijsko-gozdarski namen. Za plinsko olje in kerozin znaša predpisana minimalna stopnja trošarine 21 EUR za 1.000 litrov, za utekočinjen naftni plin 41 EUR za 1.000 kilogramov in za zemeljski plin 0,3 EUR za gigajoule kalorične vrednosti.

V predhodno omenjeni direktivi je prav tako predpisana minimalna stopnja trošarine za poslovno in neposlovno uporabo¹⁴ goriv za ogrevanje in električne energije. Za plinsko olje za poslovno in neposlovno uporabo znaša predpisana najnižja stopnja trošarine 21 EUR za 1.000 litrov, za težko kurilno olje 15 EUR za 1.000 kilogramov, za kerozin oziroma utekočinjen naftni plin 0 EUR za 1.000 litrov oziroma 1.000 kilogramov. Za zemeljski plin ter premog in koks znaša predpisana minimalna stopnja trošarine za poslovno uporabo 0,15 EUR, za neposlovno uporabo pa 0,3 EUR za gigajoule kalorične vrednosti. Direktiva določa tudi minimalno stopnjo trošarine za električno energijo za neposlovno uporabo v višini 1 EUR, za poslovno uporabo pa 0,5 EUR za megavatno uro.

V nadaljevanju so v Tabeli 4 na strani 15 podane veljavne stopnje trošarin za energente in električno energijo v Sloveniji.

V pristopnih pogajanjih se je Slovenija izpogojevala za prehodno obdobje za zemeljski plin in električno energijo.

¹⁴ Z neposlovno uporabo so mišljena gospodinjstva.

Tabela 4: Energenti in električna energija z veljavnimi stopnjami trošarin za leto 2006 v Sloveniji v primerjavi s predpisanimi minimalnimi stopnjami trošarin (v EUR)

Energenti in električna energija	Enota	Veljavna stopnja trošarine	Minimalna stopnja trošarine
1. motorni bencin			
<i>1.1. letalski bencin</i>	za 1.000 litrov	421,61	421
<i>1.2. osvinčeni bencin z vsebnostjo svinca nad 0,013 g/l</i>	za 1.000 litrov	421,61	421
<i>1.3. neosvinčeni bencin z vsebnostjo svinca do 0,013 g/l in z oktanskim številom (RON) do manj kot 98</i>	za 1.000 litrov	400,03	359
<i>1.4. neosvinčeni bencin z vsebnostjo svinca do 0,013 g/l in z oktanskim številom vsaj (RON) 98</i>	za 1.000 litrov	400,03	359
2. plinsko olje			
<i>2.1. za pogonski namen</i>	za 1.000 litrov	323,3	302
<i>2.2. za gorivo za ogrevanje</i>	za 1.000 litrov	21	21
3. utekočinjen naftni plin			
<i>3.1. za pogonski namen</i>	za 1.000 kilogramov	134,37	125
<i>3.2. za gorivo za ogrevanje</i>	za 1.000 kilogramov	0	0
4. metan			
<i>4.1. za pogonski namen</i>	za 1.000 kilogramov	134,37	125
<i>4.2. za gorivo za ogrevanje</i>	za 1.000 kilogramov	0	0
5. zemeljski plin			
<i>5.1. za pogonski namen</i>	za 1 kubični meter	0,006	2,6
<i>5.2. za gorivo za ogrevanje</i>	za 1 kubični meter		
<i>5.2.1. za poslovno uporabo</i>		0,006	0,15
<i>5.2.2. za neposlovno uporabo</i>		0,006	0,3
6. kerozin			
<i>6.1. za pogonski namen</i>	za 1.000 litrov	302,44	302
<i>6.2. za gorivo za ogrevanje</i>	za 1.000 litrov	21	0
7. kurilno olje			
	za 1.000 kilogramov	15,02	15
8. električna energija			
<i>8.1. za poslovno uporabo</i>	za 1 megavatno uro	0,5	0,5
<i>8.2. za neposlovno uporabo</i>		1	1
9. trda goriva			
<i>9.1. za poslovno uporabo</i>	za 1 gigajoule kalorične vrednosti	0,29	0,15
<i>9.2. za neposlovno uporabo</i>		0,29	0,3

Opomba: V direktivi Sveta 2003/96/ES temelji trošarina za zemeljski plin na gigajoulih kalorične vrednosti. Trošarina za električno energijo se bo začela plačevati 1. 3. 2007.

Vir: Direktiva Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije; Trošarinski izdelki in zneski trošarin, 2006.

S primerjavo podatkov iz Tabele 4 na strani 15 ugotovimo, da so veljavne stopnje trošarin za energente in električno energijo usklajene z direktivo 2003/96/ES. Izjemo je mogoče opaziti le pri stopnji trošarine za zemeljski plin. Zaradi prevelike dodatne davčne obremenitve majhnih in srednjih podjetij v Sloveniji je veljavna stopnja trošarine za zemeljski plin nižja od predpisane minimalne stopnje trošarine. Z direktivo Sveta 2004/74/ES je Sloveniji dopuščena uporaba izjeme do 1. 5. 2014 oziroma do takrat, dokler delež potrošnje zemeljskega plina ne doseže 25 % celotne porabe energije. Delež zemeljskega plina je v strukturi končne porabe energije v letu 2005 znašal 17 % (Letna energetska statistika, Slovenija, 2005).

Z Uredbo z dne 25. septembra 2006 o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente in električno energijo se je trošarina za neosvinčeni bencin zvišala iz 86.199 SIT na 95.864 SIT za 1.000 litrov ter plinskega olja za pogonski namen iz 72.477 SIT na 77.477 SIT, kar prinaša pozitiven finančni učinek za proračun v višini 787 milijonov SIT (3,28 milijonov EUR) povprečno mesečno oziroma 9,4 milijard SIT (39 milijonov EUR) letno (Vlada določila znesek trošarin za neosvinčen bencin in za plinsko olje za pogon, 2006).

Zadnja sprememba se je zgodila 18. 12. 2006, ko je Vlada Republike Slovenije sprejela Uredbo o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente in električno energijo. Do zvišanje trošarine za plinsko olje za ogrevanje za 0,16 EUR je prišlo zaradi omejevanja nihanja drobnoprodajnih cen ter zmanjšanja izpada proračunskih sredstev. Pozitivni finančni učinek za proračun znaša v povprečju na mesec 83.400 EUR (Predlog Uredbe o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente in električno energijo – predlog za obravnavo na dopisni seji Vlade, 2006, str. 5).

Trošarina od plinskega olja in kerozina za pogonski namen v višini 330 EUR se bo začela plačevati 1. 1. 2010 (Zakon o trošarinah, 2004).

Priloga 3 vsebuje seznam stopenj trošarin za energente in električno energijo za leto 2006 za Avstrijo, Italijo, Nemčijo in Slovenijo.

3.1.3.2. Električna energija

1. 1. 2007 se je za Slovenijo izteklo prehodno obdobje za električno energijo. Trošarinska osnova je količina energije v megavatnih urah. Trošarina znaša za 1 megavatno uro za neposlovno uporabo 1 EUR in 0,5 EUR za poslovno uporabo (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006).

Zaradi uvedbe evra in zagotavljanja stabilnosti cen se je Vlada Republike Slovenije odločila, da se trošarina za električno energijo od 1. 1. do 28. 2. 2007 obračunava in plačuje v višini 0 EUR za megavatno uro. Dvomesečna prestavitev uvedbe trošarine za električno energijo pomeni izpad proračunski prihodkov v višini okoli 1,32 milijonov EUR (Predlog Uredbe o določitvi obdobja, v katerem se ne plačuje trošarina na električno energijo – predlog za

obravnavo, 2006, str. 6; Uredba o določitvi obdobja, v katerem se ne plačuje trošarina na električno energijo, 2006).

Obveznost za obračun trošarine nastane, ko je električna energija dobavljena končnemu odjemalcu, ko končni odjemalec uvozi električno energijo za pokrivanje lastnih potreb ter ko proizvajalec proizvedeno električno energijo porabi za lastne potrebe.

Zaradi narave trgovanja z električno energijo novela Zakona o trošarinah dopušča gibanje tega trošarinskega izdelka brez trošarinskega dokumenta. Zavezanci za plačilo trošarine so tisti dobavitelji in proizvajalci, ki električno energijo dobavljajo končnim uporabnikom. Trošarino so dolžni plačati vsi tisti končni odjemalci, ki za pokrivanje lastnih potreb električno energijo uvozijo na območje naše države, ter proizvajalci, ki tovrstno energijo prav tako porabijo za lastne potrebe.

Električna energija je oproščena plačila trošarine, če predstavlja več kot 50 % stroškov izdelka, če se uporablja za kemijsko redukcijo, elektrolitske in metalurške procese ter v primeru proizvodnje le-te v mali hidroelektrarni oziroma v elektrarni druge vrste, vendar pod pogojem, da ni jedrskega oziroma fosilnega izvora z maksimalno močjo dveh megavatov ter jo proizvajalec uporabi za lastno porabo (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006).

Kot zanimivost naj omenim, da za sever Švedske velja za 23 % nižja stopnja trošarine za elektriko kot za preostali del države. V register proizvajalcev in trgovcev, ki šteje več kot 700 družb, so se dolžni vpisati vsi, tudi mali proizvajalci (Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 2).

3.1.3.3. Biodizel

Slovenija je z ratifikacijo Kjotskega protokola leta 2002 prevzela obveznost zmanjšanja toplogrednih plinov za 8 % v prvem ciljnem obdobju, ki traja od leta 2008 do leta 2012. Glede na izhodiščno leto 1986, ko so emisije toplogrednih plinov v Sloveniji znašale 20 milijonov ton CO₂, v ciljnem obdobju 2008–2012 ne bomo smeli preseči 18,4 milijonov ton CO₂ na leto (Burja et al., 2003).

Zmanjšanje emisij je mogoče doseči z učinkovitejšo izrabo energije ter zamenjavo premoga in naftnih derivatov z zemeljskim plinom in biomaso.¹⁵ Glede na tehnologijo proizvodnje, kmetijske in klimatske pogoje v Sloveniji je od biogoriv,¹⁶ narejenih iz biomase, najbolj primeren biodizel. Za proizvodnjo biodizla se pretežno uporabljajo sveža olja oljne gorščice, sončnic, soje in drugih oljnic ter tudi odpadna jedilna olja in odpadne maščobe živalskega

¹⁵ Za biomaso se štejejo razgradljivi izdelki, odpadki in ostanki iz kmetijstva in gozdarstva ter biološko razgradljivi industrijski in komunalni odpadki.

¹⁶ Med biogoriva štejemo bioetanol, biodizel, etiltetriobutyleter, bioplin in biodimetyleter.

izvora. V letu 2006 je bilo z oljno gorščico zasejanih približno 2.600 hektarjev kmetijskih površin, v prihodnjih letih pa se načrtuje povečanje pridelave na 15.000 do 18.000 hektarjev, kar bi povečalo možnost proizvodnje biodizla na leto za 15.000 do 18.000 ton (Wondra, 2006).

Predstavniki podjetja Intercorn iz Gančan v Prekmurju opozarja na problem »garažnega« biodizla, saj je ta nižje kakovosti in kot takšen lahko povzroči resne poškodbe motorja (Erzar, 2005, str. 15).

Problem »garažnega« biodizla je eden izmed ključnih vzrokov, zaradi katerega Zakon o trošarinah uvršča tista biogoriva, ki se uporabljajo za pogon, med trošarinske izdelke in s tem niso več izvzeti iz sistema trošarinskega nadzora. Trošarina je zanje 0 EUR. Takšna rešitev omogoča carinskemu organu vzpostaviti ustrezen nadzor nad gibanjem, proizvodnjo, predelavo in hrambo biodizla.

V primeru dodajanja biogoriv gorivom fosilnega izvora se lahko za dodani delež biogoriv uveljavi pravica do vračila trošarine v višini do 5 % (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006).

Največja slabost uvedbe trošarine na biodizel je izpad proračunskih prihodkov za približno 1,25 milijonov EUR letno (Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006, str. 4). Razlog za izpad proračunskih prihodkov je odraz izvajanj zahtev Kjotskega protokola. Zmanjšanje emisij je mogoče doseči z uporabo biogoriv. Za dodani delež biogoriv fosilnim gorivom pa lahko trošarinski zavezanci uveljavijo pravico do vračila plačane trošarine. Glede na navedeno lahko pričakujemo povečanje števila upravičencev do vračila trošarine in izpad proračunskih prihodkov.

3.1.3.4. Okoljske dajatve

1. 1. 1997 je bila v Sloveniji uvedena okoljska dajatev za obremenjevanje zraka z emisijo CO₂. Sistem nadzora nad to okoljsko dajatvijo se sklada s trošarinskim sistemom. CO₂ dajatev se plačuje zaradi rabe goriv in sežiganja gorljivih organskih odpadkov. Pobira se za tekoča (lahka olja, kot je na primer motorni bencin, srednja olja, kot je na primer kerozin, plinska in kurilna olja ter mazut), plinasta (zemeljski, plavžni, naftni in koksni plin) in trda goriva (antracit, koks, smolni ter naftni koks, črni ter rjavi premog in lignit) ter gorljive organske snovi (etan, odpadna olja in komunalni odpadki). Carinska uprava Republike Slovenije je v celoti pristojna za pobiranje okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo CO₂, onesnaževanja okolja zaradi uporabe mazalnih olj, nastajanja izrabljenih motornih vozil in avtomobilskih gum ter odpadne embalaže in uporabe hlapnih organskih spojin. Carinska uprava je pristojna tudi za pobiranje okoljske dajatve zaradi bremen odpadne električne in elektronske opreme. Skupna značilnost izvajanja okoljskih uredb je samoobračun, kar pomeni, da zavezanec predloži obračun dajatve nadzornemu organu in znesek plača na določen račun (Kvenderc, 2006, str. 8).

3.2. TROŠARINSKI ZAVEZANCI IN OBRAČUNAVANJE TROŠARINE

Trošarinski zavezanci so proizvajalci trošarinskih izdelkov, uvozniki trošarinskih izdelkov ter pravne in fizične osebe, ki opravljajo dejavnost trgovine na debelo s trošarinskimi izdelki. Med trgovce na debelo, ki pridobivajo trošarinske izdelke iz drugih držav članic uvrščamo pooblaščenega prejemnika trošarinskih izdelkov in imetnika trošarinskih skladišč. Trošarinske zavezance lahko delimo na tiste, ki morajo plačati trošarino, in na tiste, ki lahko sodelujejo v režimu odloga plačila trošarine.¹⁷ V tem režimu lahko sodelujejo imetniki trošarinskega skladišča, pooblaščen in nepooblaščen prejemnik, oproščeni uporabniki trošarinskih izdelkov ter uvozniki trošarinskih izdelkov, vendar pod pogojem, da so trošarinski izdelki ob sprostitvi v prost promet vneseni v trošarinsko skladišče, obrat oproščenega uporabnika ali odposlani v drugo državo članico tistemu trošarinskemu zavezancu, ki prav tako lahko sprejema trošarinske izdelke v režimu odloga plačila trošarine (Kvenderc, 2005, str. 4–5; Zakon o trošarinah, 2004).

Imetnik trošarinskega skladišča je oseba, ki na podlagi trošarinskega dovoljenja trošarinske izdelke skladišči in proizvaja ter posluje z enakovrednimi subjekti iz držav članic v režimu odloga plačila trošarine (Kvenderc, 2006, str. 2). V letu 2005 je bilo registriranih 45 imetnikov trošarinskih skladišč za alkohol in alkoholne pijače, 10 za tobak in tobakne izdelke in 19 za energente in električno energijo. Število imetnikov trošarinskih skladišč se zmanjšuje od leta 2004 zaradi uvedbe statusa pooblaščenega prejemnika trošarinskih izdelkov (Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 2; Poročilo o delu Carinske službe v letu 2005, 2006, str. 12).

Priloga 4 vsebuje seznam podobnosti in razlik med pooblaščenim prejemnikom trošarinskih izdelkov in imetnikom trošarinskega skladišča.

Imetniki trošarinskih skladišč opravljajo svojo dejavnost v trošarinskem skladišču, ki se lahko ustanovi in deluje zgolj na podlagi trošarinskega dovoljenja. Je tehnološka enota, ki jo tvorijo povezane in ograjene površine. V enem trošarinskem skladišču se lahko proizvaja zgolj ena vrsta trošarinskih izdelkov, medtem ko se lahko skladišči več vrst trošarinskih izdelkov pod pogojem, da se skladiščijo ločeno. Če je v trošarinskem skladišču več imetnikov trošarinskih skladišč, morajo biti prostori med njimi ločeni. Zakon namreč dovoljuje podelitev trošarinskega dovoljenja različnim osebam za isto trošarinsko skladišče. V primeru, da posameznik zahteva izdajo trošarinskega dovoljenja za več lokacij, se izda zgolj eno dovoljenje, na katerem so opredeljene vse lokacije (Zakon o trošarinah, 2004).

Oproščeni uporabnik trošarinskih izdelkov je pravna ali fizična oseba, ki lahko na podlagi dovoljenja carinskega organa nabavlja trošarinske izdelke brez plačila trošarine za namene, ki

¹⁷ Režim, po katerem je plačilo trošarine odloženo, se nanaša na proizvodnjo, skladiščenje ter gibanje trošarinskih izdelkov. V tem režimu mora trošarinske izdelke spremljati trošarinski dokument.

so oproščeni plačila trošarine.¹⁸ Svojo dejavnost opravlja v obratu oproščenega uporabnika, ki je po zakonu definiran kot prostor, naprava ali oprema, v kateri oziroma kjer so hranjeni tisti trošarinski izdelki, ki jih je oproščeni uporabnik nabavil za opravljanje svoje dejavnosti, a za to ni plačal trošarine (Zakon o trošarinah, 2004). V letu 2005 je bilo registriranih 115 oproščenih uporabnikov za alkohol in alkoholne pijače in 126 za energente in električno energijo (Poročilo o delu Carinske službe v letu 2005, 2006, str. 12).

Iz Zakona o trošarinah je razvidno, da se status pooblaščenega in nepooblaščenega prejemnika trošarinskih izdelkov nanaša na gibanje trošarinskih izdelkov med članicami v odlogu plačila trošarine. Pooblaščen prejemnik trošarinskih izdelkov je oseba, ki lahko v režimu odloga plačila trošarine prejema trošarinske izdelke iz držav članic, a jih po tovrstnem režimu ne sme skladiščiti in pošiljati naprej. Nepooblaščen prejemnik tudi lahko v režimu odloga plačila trošarine prejema trošarinske izdelke iz članic, vendar le občasno ter jih prav tako kot pooblaščen prejemnik ne sme v okviru tega režima skladiščiti in pošiljati naprej. Torej, iz navedenega sledi, da je razlika med pooblaščenim in nepooblaščenim prejemnikom trošarinskih izdelkov zgolj v pogostosti prejemanja trošarinskih izdelkov iz držav članic. Na dan 24. 10. 2006 je bilo registriranih 105 pooblaščenih in 50 nepooblaščenih prejemnikov trošarinskih izdelkov (Interno gradivo Generalnega Carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 2).

Poseben status med trošarinskimi zavezanci imajo mali proizvajalci vina in mali proizvajalci žganja, zato jim v posvečam večjo pozornost v podpoglavjih 3.2.1. in 3.2.2.

Trošarinski zavezanci so plačniki trošarinske obveznosti, ki nastane v trenutku sprostitve trošarinskih izdelkov v uporabo. Za trenutek sprostitve trošarinskih izdelkov v uporabo se šteje odprema le-teh iz trošarinskega skladišča oziroma zaključek proizvodnje v obratu oproščenega uporabnika. Pri pridobitvi trošarinskih izdelkov v režimu odloga plačila trošarine nastane obveznost obračuna pri pooblaščenem in nepooblaščenem prejemniku v trenutku prevzema trošarinskih izdelkov. Trošarinska obveznost nastane tudi v nekaterih drugih primerih. Na primer carinski organ ne prepusti odvzetih trošarinskih izdelkov imetniku trošarinskega dovoljenja – plačnik trošarine je kupec, sprememba stopnje trošarine za cigarete na zalogi zunaj trošarinskega skladišča – plačnik trošarine je trgovec itd. (Zakon o trošarinah, 2004).

V praksi sta najpogostejša primera nastanka trošarinske obveznosti uporaba trošarinskih izdelkov za namene, ki niso oproščeni plačila trošarine ter gibanje trošarinskih izdelkov v režimu odloga plačila trošarine znotraj Slovenije (na primer gibanje trošarinskih izdelkov iz enega trošarinskega skladišča v drugo) in med državami članicami (Kvenderc, 2006, str. 4).

Za izdelke sproščene v porabo v davčnem obdobju oziroma v obdobju enega meseca morajo trošarinski zavezanci, razen malih proizvajalcev žganja, obračunati trošarino sami in jo

¹⁸ Namene, ki so oproščeni plačila trošarine, sem opredelila v podpoglavju 3.1., ki govori o trošarinskih izdelkih.

carinskemu organu predložiti do 25. dne naslednjega meseca na obrazcih, ki so predpisani s Pravilnikom o izvajanju Zakona o trošarinah. Obračunano trošarino morajo plačati v roku 30 dni po preteku davčnega obdobja. V primeru neizpolnitve plačila trošarinske obveznosti morajo plačati zamudne obresti po 0,0274 % dnevni obrestni meri (Zakon o davčnem postopku, 2006).

3.2.1. Mali proizvajalci vina

Mali proizvajalec vina je fizična oseba, ki ima skupaj s člani gospodinjstva v uporabi med 0,05 in 20 hektarov vinograda ter opremo za proizvodnjo vina, s katero prideluje vino iz lastnega pridelka grozdja, toda ne proizvede več kot 100.000 litrov vina na leto. Kumulativno morajo biti izpolnjeni vsi pogoji za uveljavitev statusa malega proizvajalca vina. Slednje pomeni, da mali proizvajalec vina, ki na površini vinograda, manjši od 20 hektarov, proizvede več kot 100.000 litrov vina letno ne izpolnjuje pogojev za uveljavitev statusa malega proizvajalca vina, zato se mora prijaviti kot trošarinski zavezanec, ki mesečno vlaga obračune. V primerih lastništva ali uporabe vinogradov v Italiji, Avstriji in drugih obmejnih območjih, ki mejijo na Republiko Slovenijo, je potrebno prijaviti tudi površine teh vinogradov, saj s tem nastane obveznost za obračun trošarine za vino, proizvedeno iz grozdja na teh površinah vinogradov, ob predpostavki, da se grozdje pripelje v Slovenijo, kjer se vino proizvede (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006).

Tabela 5: Število registriranih malih proizvajalcev vina in vina posebnih trgatev v Sloveniji od leta 1999

Leto	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Število registriranih malih proizvajalcev vina in vina posebnih trgatev	27.507	28.122	28.640	26.671	26.407	25.529

Vir: Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 2.

Iz Tabele 5 je razvidno, da se število registriranih malih proizvajalcev vina in vina posebnih trgatev zmanjšuje od leta 2002. Razloge za zmanjšanje števila registriranih malih proizvajalcev vina in vina posebnih trgatev sem navedla v podpoglavju 3.1.1.3., na strani 8.

Mali proizvajalci vina so plačniki trošarine za količine proizvedenega vina, ki presegajo priznano lastno rabo. Količina priznane lastne rabe za vino se ugotovi tako, da se priznana lastna raba na polnoletnega člana gospodinjstva pomnoži s številom polnoletnih članov gospodinjstva. Na leto znaša 230 litrov vina in 10 litrov vina posebnih trgatev na polnoletnega člana gospodinjstva zavezanca (Odredba o zgornji meji količine vina za lastno rabo, 2002).

Trošarina za vino se plačuje po stopnji, ki velja na dan 30. 11. leta, za katerega se trošarina obračunava. Obračun trošarine za vino morajo mali proizvajalci vina predložiti carinskemu

organu do 28. 2. naslednjega leta, za katerega se obračunava trošarina (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006).

Novela Zakona o trošarinah prinaša registriranim malim proizvajalcem vina olajšave. Dokler znaša stopnja trošarine za vino 0 EUR, jim ni potrebno predložiti obračuna trošarine. Prav tako jim ni potrebno posredovati podatkov o proizvodnji, lastni rabi in članih gospodinjstva, temveč jih carinski organ povzame iz registra.

3.2.2. Mali proizvajalci žganja

Mali proizvajalec žganja je fizična oseba, ki ima v lasti oziroma v uporabi kotel za kuhanje žganja s prostornino vsaj 40 litrov ter letno proizvede največ 500 litrov žganja. Za žganja se štejejo naravna žganja, ki so dobljena z destilacijo alkohola, prevretega soka, drozge, tropin iz sadja, grozdja, gozdnih plodov in drugih rastlin (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006).

Tabela 6: Število registriranih malih proizvajalcev žganja in znesek obračunane plačane trošarine za žganje od leta 1999

Leto	Znesek obračunane plačane trošarine za žganje (v milijonih SIT)	Število registriranih malih proizvajalcev žganja
1999/2000*	4,8	28.287
2000/2001*	7,7	28.000
2001/2002**	72,5	22.677
2002/2003**	70,0	21.913
2003/2004**	67,5	21.151
2004/2005**	65,6	20.539
2005/2006**	64,1	20.162

Opomba: *samoobračun, **odločba.

Vir: Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 1.

Na podlagi podatkov iz Tabele 6 ugotovimo, da se je v letih 2001-2002 glede na leti 2000-2001 število registriranih malih proizvajalcev žganja zmanjšalo za 5.323, medtem ko se je znesek obračunane plačane trošarine za žganje povečal za 64,8 milijonov SIT.

Za zmanjšanje števila registriranih malih proizvajalcev žganja je potrebno upoštevati dejstvo, da je v večini primerov razlog za izstop malega proizvajalca žganja iz registra smrt zavezanca, določen del zavezancev pa je podal zahtevek za izpis iz registra malih proizvajalcev žganja bodisi zaradi prodaje bodisi zaradi uničenja kotla.

Povečanje zneska obračunane plačane trošarine za žganje je posledica začetka plačevanja trošarine na podlagi odločbe. Na Generalnem carinskem uradu Republike Slovenije pravijo, da je od leta 1999 do leta 2001 večina malih proizvajalcev žganja znesek obračunane trošarine

predložila v višini lastne rabe, ki je neobdavčena. Slednje je razlog, zaradi katerega so malim proizvajalcem žganja odvzeli pravico obračunavanja in plačevanja trošarinske obveznosti na podlagi samoobračuna.

Mali proizvajalci žganja ter tisti trošarinski zavezanci, pri katerih je bilo ugotovljeno, da so v samoobračunu predložili premalo obračunane trošarinske obveznosti, poravnajo nastalo trošarinsko obveznost z odločbo, izdano s strani carinskega organa.

Trošarino, ki jo odmeri davčni organ z odločbo, je zavezancu izdana do 30. 4. tekočega leta in se nanaša na preteklo leto. Odmerjena trošarina zapade v plačilo 30. dan po vročitvi odločbe. Plačuje se v pavšalnem znesku. Za kotel s prostornino od 40 do 100 litrov se odmeri 12,50 EUR ter še dodatnih 12,50 EUR za kotel s prostornino nad 100 litrov (Odredba o izvajanju 45. člena Zakona o trošarinah, 2002; Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah, 2006).

Lastnik kotla je lahko ena oseba, a kotel uporablja tudi neka druga oseba. V omenjenem primeru se morata kot mala proizvajalca žganja registrirati oba. Posledično pavšalni znesek na kotel plačata oba mala proizvajalca (Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 1).

Če kotel ni v uporabi in je zapečaten, potem zavezancu ni potrebno plačati letnega pavšalnega zneska. Zapečatenje in odpečatenje kotla opravi carinski organ na zahtevo in stroške lastnika oziroma uporabnika kotla. Stroški zapečatenja kotla znašajo 7.000 SIT oziroma 29,21 EUR (Odredba o izvajanju 45. člena Zakona o trošarinah, 2002).

Priloga 5 prikazuje shematski prikaz pobiranja trošarine na podlagi obračuna in z odločbo.

3.2.2.1. Proizvajalci žganja v Avstriji

Trošarinska zakonodaja v Avstriji loči dve vrsti proizvajalcev žganja, in sicer žganjarje, ki lahko proizvajajo brez količinske omejitve, ter male proizvajalce žganja, ki lahko proizvedejo do 400 litrov žganja v koledarskem letu. Lastnik kotla je v roku enega tedna dolžan tamkajšnjemu carinskemu organu sporočiti nakup ali prodajo kotla ter vsako okvaro na kotlu. Proizvajalci morajo vsakokratno proizvodnjo žganja pri pristojnem carinskem organu najaviti pet dni pred začetkom proizvodnje žganja. Najava mora vključevati vrsto sadja, količino v litrih, število sodov itd. Proizvodnja je možna v zakonsko določenem času od 6. do 18. ure. Prodaja proizvedenega žganja ni dopustna v druge države članice in tretje države, ampak le domačim končnim potrošnikom (na primer gostinstvu). Trošarine se v Avstriji obračunavajo na podlagi samoobračuna. V nasprotju s Slovenijo, kjer se malim proizvajalcem žganja obračuna trošarina enkrat letno v obliki pavšalnega zneska, proizvajalci žganja v Avstriji, ki proizvedejo več kot 400 litrov žganja v koledarskem letu, sami predložijo obračun proizvedenega žganja. Mali proizvajalci žganja obračunavajo trošarino po trošarinski stopnji

540 EUR za hektoliter žganja, žganjarji pa po trošarinski stopnji 900 EUR za hektoliter žganja (Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 3).

3.3. PREDLOŽITEV INSTRUMENTA ZAVAROVANJA

Trošarinski zavezanci morajo Generalnemu carinskemu organu predložiti instrument zavarovanja za zavarovanje plačila trošarinske obveznosti za najmanj eno leto. Trošarinsko obveznost lahko zavarujejo z bančno garancijo, garantnim pismom ali gotovinskim pologom. Na predloženi instrument zavarovanja se lahko sklicujejo dan po tem, ko je carinski organ sprejel predloženo zavarovanje. Če obveznost plačila trošarine ne nastane več, carinski organ na podlagi zahtevka sprostí predloženi instrument zavarovanja.

Imetniki trošarinskih skladišč in pooblaščení prejemniki trošarinskih izdelkov, ki trošarinsko obveznost poravnajo z lastnimi sredstvi, predložijo kot instrument zavarovanja za zavarovanje plačila trošarinske obveznosti bančno garancijo oziroma garantno pismo.

Za imetnike trošarinskih skladišč se zavarovanje plačila trošarinske obveznosti za energente in električno energijo, ki se v trošarinskem skladišču proizvajajo in skladiščijo v povprečju en teden letno, določi v višini do 20 % od zneska predvidene trošarine. Za alkohol in alkoholne pijače oziroma tobak in tobačne izdelke, ki se v trošarinskem skladišču proizvajajo in skladiščijo v povprečju 2,5 oziroma 2 meseca letno, v višini, ki ne presega 10 % od zneska predvidene trošarine (Pravilnik o izvajanju Zakona o trošarinah, 2004).

Pooblaščení prejemnik mora pristojnemu organu predložiti instrument zavarovanja za mesečno povprečno dobavo energentov in električne energije v višini 30 % od zneska predvidene trošarine. Za dvomesečno povprečno dobavo alkohola in alkoholnih pijač ter tobaka in tobačnih izdelkov pa v višini 20 % od predvidenega zneska trošarine (Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izvajanju Zakona o trošarinah, 2005).

Oproščeni uporabniki in nepooblaščení prejemniki trošarinskih izdelkov položijo na depozitni račun Generalnega carinskega urada predvideni znesek trošarinske obveznosti glede na predvideno količino dobave. Oproščeni uporabnik mora predložiti instrument zavarovanja vsaj v višini 5 % od predvidenega zneska trošarine (Pravilnik o izvajanju Zakona o trošarinah, 2004), nepooblaščení prejemnik pa v višini, ki ustreza trošarinski obveznosti (Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izvajanju Zakona o trošarinah, 2005).

Depozit leži na depozitnem računu Generalnega carinskega urada toliko časa, dokler trošarinska obveznost ne zapade v plačilo. Če je gotovinski polog manjši od predvidene dobave, potem plačajo razliko neposredno na trošarinski račun. Če je gotovinski polog večji od predvidenega zneska dobave, potem se lahko iz tega pologa poravnajo druge obveznosti ali se pošlje zahtevka za vračilo.

3.4. 30. ČLEN ZAKONA O TROŠARINAH

Trošarinski zavezanci lahko uveljavijo pravico do vračila že plačane trošarine za tiste trošarinske izdelke, ki so jih umaknili s trga, ker so postali neužitni oziroma neuporabni in so bili uničeni pod nadzorom pooblaščenega organa. Do vračila trošarine so opravičeni imetniki trošarinskih skladišč, če trošarinske izdelke, ki so že bili sproščeni v uporabo v Sloveniji, vnesejo nazaj v trošarinsko skladišče. Carinski organ je v skladu s 30. členom Zakona o trošarinah dolžan trošarinskim zavezancem vrniti že plačano trošarino tudi v drugih z zakonom določenih primerih, vendar med njimi ni primera znižanja trošarine (Zakon o trošarinah, 2004). Po mnenju družbe Petrol, d.d., gre za neenako obravnavanje trošarinskih zavezancev v primerih zvišanja in znižanja veljavne stopnje trošarine. Za trošarinske izdelke, ki se nahajajo na zalogi izven trošarinskih skladišč, so dolžni doplačati razliko v primerih zvišanja trošarine, medtem ko v primerih znižanja niso bili opravičeni do vračila. Sodni postopek še ni pravnomočno končan, vendar lahko trošarinski zavezanci na podlagi določitve Ustavnega sodišča o neskladju 30. člena Zakona o trošarinah z ustavo uveljavljajo pravico do vračila preveč plačane trošarine (Odločba o ugotovitvi, da je bil 30. člen Zakona o trošarinah v neskladju z ustavo, 2006).

3.5. GIBANJE TROŠARINSKIH IZDELKOV IN IZMENJAVA PODATKOV MED ČLANICAMI¹⁹

Evropska unija je enotno carinsko območje, znotraj katerega najdemo različne trošarinske sisteme. V Sloveniji so trošarinski izdelki zgolj tisti, ki so harmonizirani na ravni Evropske unije. Mednje uvrščamo alkohol in alkoholne pijače, tobak in tobačne izdelke ter energente in električno energijo. Nekatero države članice imajo širši nabor trošarinskih izdelkov. Na Švedskem obstajajo neharmonizirane trošarine za oglaševanje, naravni gramoz, pesticide, umetna gnojila, loterijo, igralništvo, varčevanje, premije skupinskega življenjskega zavarovanja in za odpadke.

Harmonizirana ureditev na področju trošarin znotraj Evropske unije omogoča gibanje trošarinskih izdelkov med članicami v odloženem režimu. V tem režimu se znotraj Evropske unije na leto odpošlje približno milijon pošiljk, katere vključujejo milijarde odloženih dajatev. Veliko število gospodarskih subjektov (približno 100.000), vključenih v ta režim, prinaša s seboj možnost kršitev in zlorab tega sistema.

Sistem SEED (System for the Exchange of Excise Data), sistem preverjanja prejema pošiljk (MVS – Movement Verification System) ter sistem zgodnjega obveščanja (EWSE – Early Warning System Excise) so vzpostavljeni z namenom preprečevanja kršitev v zvezi z gibanjem trošarinskih izdelkov v odloženem režimu.

¹⁹ Povzeto po internem gradivu Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 2, 8-10.

Sistem SEED je podatkovna zbirka o imetnikih trošarinskih skladišč, njihovih skladiščih in o oproščenih uporabnikih. Ustanovljena je z namenom obveščanja uprav in poslovnih partnerjev o subjektih iz posameznih članic, ki lahko poslujejo v režimu odloga plačila trošarine.

MVS sistem omogoča preverjanje za nazaj ob uporabi ustreznega obrazca. Država, iz katere je bila pošiljka odpremljena, lahko preveri, kaj se je z odpremljeno pošiljko zgodilo.

Značilnost EWSE sistema je sprotna izmenjava informacij o tveganih pošiljkah, kot so nedenaturiran alkohol z vsebnostjo alkohola 80 vol. % ali več, količine, ki presegajo 20 hektolitrov čistega alkohola, žgane pijače, likerji in drug alkohol, količine nad 12 hektolitrov glede na vsebnost alkohola ter cigarete nad 500.000 kosov.

Obstoječe sisteme bo v letu 2009 podprl novi sistem gibanja in kontrole trošarinskih izdelkov (EMCS – Excise Movement and Control System).

Bistvo novega sistema, ki predstavlja jedro razvoja trošarinskega sistema, je vpeljava elektronskega trošarinskega dokumenta, ki spremlja gibanje trošarinskih izdelkov v odloženem režimu. Trošarinski dokument, ki ga izpolni pošiljatelj, je poslan prejemniku blaga v drugo državo članico. Ob prispetju trošarinskih izdelkov prejemnik pošlje pošiljatelju potrdilo o prispelosti ter ga tako razbremeni nadaljnje obveznosti. Zaradi velikega števila gospodarskih subjektov, vključenih v ta sistem, papirno poslovanje onemogoča zadosten nadzor nad gibanjem trošarinskih izdelkov znotraj Evropske unije.

Razlog vzpostavitve EMCS projekta je še hitrejšo odkrivanje in preprečevanje goljufij, ki so povezane z gibanjem trošarinskih izdelkov med državami članicami. V režim odloga plačila trošarine bo vnesel elektronski trošarinski dokument, elektronsko prijavo, nadzor in hitrejšo zaključevanje gibanj trošarinskih izdelkov. Modernejši in enostavnejši postopki pa bodo podjetjem prinesla zmanjšanje administrativnih stroškov.

V letu, ki je pred nami, bodo države članice razvijale nacionalne aplikacije EMCS. Predvidena je tudi dopolnitev direktive Sveta 92/12/EGS z dne 25. februarja 1992, saj bo z njo zagotovljena pravna podlaga za elektronsko procesiranje podatkov.

Novi sistem je še v fazi razvoja, z delovanjem pa naj bi začel aprila 2009. Uveden bo skozi tri funkcionalne stopnje.²⁰ Funkcionalna stopnja 0 bo zagotovila, da se bo vsak elektronsko izdan trošarinski dokument na ta način tudi zaključil. Funkcionalna stopnja 1, ki naj bi bila vzpostavljena predvidoma decembra 2009, bo omogočila uporabo sistema v delu. V zadnji funkcionalni stopnji 2 bodo dodane manj nujne funkcionalnosti. Sistem EMCS bo popolnoma

²⁰ Funkcionalna stopnja pomeni skupek funkcionalnosti, ki jih mora podpreti nacionalna trošarinska aplikacija, da lahko vstopi v določeno stopnjo.

vzpostavljen predvidoma do konca leta 2011. Za njegovo uspešno izvedbo bo potrebna zavezanost vseh, ki so na kakršenkoli način vključeni v trgovanje s trošarinskimi izdelki.

3.5.1. Male pošiljke

Pri vnosu trošarinskih izdelkov iz držav članic posameznikom ni potrebno dokazovati, da je blago namenjeno osebni rabi, če količine ne presegajo 800 kosov cigaret, 400 kosov cigarilosoov, 200 kosov cigar, 1 kilogram drobno rezanega tobaka in drugega tobaka za kajenje, 10 litrov žganja, 20 litrov vmesnih pijač, 90 litrov vina, vključno z največ 60 litrov penečega vina ter 110 litrov piva (Zakon o trošarinah, 2004).

Pri prejemanju trošarinskih izdelkov od oseb iz tretjih držav posameznikom ni potrebno dokazovati, da je blago namenjeno osebni rabi, če količine ne presegajo 50 kosov cigaret, 25 kosov cigarilosoov oziroma cigar, če ima vsaka največjo težo 3 grame, 10 cigar, 50 gramov tobaka za kajenje, 1 liter alkoholne pijače, z vsebnostjo alkohola več kot 22 vol. %, oziroma etilnega alkohola z več kot 80 vol. % alkohola, 1 liter alkoholne pijače z vsebnostjo alkohola do 22 vol. %, oziroma penečega vina ter 2 litra mirnega vina (Pravilnik o izvajanju Zakona o trošarinah, 2004).

Če vnesene količine presegajo z zakonom določene količine, se trošarina plačuje od celotne količine (Pravilnik o izvajanju Zakona o trošarinah, 2004).

4. DAVEK NA DODANO VREDNOST OB UVOZU

Zakon o davku na dodano vrednost opredeljuje uvoz blaga v Skupnost kot vnos blaga, ki nima status blaga Skupnosti²¹ ali blaga iz tretjih državah, ki znotraj Skupnosti ni sproščeno v prost promet ter vnos drugega blaga iz tretjih držav v Skupnost.

4.1. DAVČNA OSNOVA

Davčna osnova ob uvozu blaga in storitev se določi na podlagi carinske vrednosti, ki je ponavadi enaka vrednosti na fakturi dobavitelja. V primeru da blagu ni predložena faktura, se carinska vrednost določi na podlagi cen istovrstnega oziroma podobnega blaga.

V davčno osnovo se všttevajo trošarine in druge dajatve, ki se plačajo zunaj države uvoza pred uvozom, in tiste, ki se plačajo ob samem uvozu, razen DDV. Vanjo so všteti posredni stroški pakiranja, provizije, zavarovanja in prevoza od meje do prvega namembnega kraja na ozemlju države članice uvoza. V davčno osnovo ne všttevamo cenovnih popustov in rabatov (Zakon o davku na dodano vrednost, 2006).

²¹ Skupnostno blago je blago, ki je v celoti proizvedeno znotraj Skupnosti, blago iz tretjih držav, ki je znotraj Skupnosti sproščeno v prost promet in blago proizvedeno v Skupnosti iz predhodno omenjenega blaga.

Pri ponovnem uvozu blaga, ki je bilo v postopku pasivnega oplemenitenja,²² se davčna osnova določi kot razlika med vrednostjo začasno izvoženega blaga in vrednostjo blaga, ki se ponovno uvozi na carinsko območje Skupnosti (Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, 2004).

4.2. KRAJ UVOZA BLAGA IN STORITEV²³

Za kraj uvoza blaga se šteje tisto ozemlje Skupnosti, na katero je bilo blago vneseno, ter tisto ozemlje, na katerem se konča postopek carinskega skladiščenja, aktivnega oplemenitenja,²⁴ tranzitni postopek itd.

Pri uvozu storitev je opredeljeno splošno pravilo, po katerem se za kraj obdavčitve šteje kraj, kjer ima davčni zavezanec, ki opravi storitev, stalno poslovno enoto oziroma stalno prebivališče. Splošno pravilo ne velja za naslednje vrste storitev. To so storitve povezane z nepremičninami, ki so obdavčene glede na kraj, kjer se nepremičnina nahaja. Sem štejemo prevozne storitve, ki so obdavčene glede na kraj prevoza, pri čemer je tu potrebno upoštevati prevoženo razdaljo. Med posebne vrste storitev uvrščamo tudi kulturne, športne, izobraževalne in druge podobne storitve, ki so obdavčene glede na kraj, kjer so opravljene. Pri drugih storitvah, kot so na primer storitve svetovanja, posrednikov, storitve telekomunikacij, bančne, finančne in druge storitve se za kraj obdavčitve šteje kraj, kjer ima naročnik storitve sedež svoje poslovne enote oziroma stalno prebivališče.

Za namene DDV se uvoz električne energije in plina obravnava kot blago. Pri dobavi električne energije in plina zavezancu, ki nabavlja omenjeno blago za nadaljnjo prodajo, se dobava električne energije ali plina prek distribucijskega sistema za zemeljski plin obdavči glede na kraj, kjer ima davčni zavezanec sedež ali stalno poslovno enoto. Pri dobavi električne energije in plina, ki nista dobavljena za nadaljnjo prodajo, se električna energija in plin obdavčita glede na kraj, kjer kupec porabi uvoženo blago.

²² Pasivno oplemenitenje pomeni, da se skupnostno blago začasno izvozi v tretje države z namenom oplemenitenja (predelava, obdelava itd.) (Carinski postopek, 2004, str. 58).

²³ Povzeto po Zakonu o davku na dodano vrednost, 2006.

²⁴ Aktivno oplemenitenje pomeni, da se neskupnostno blago začasno uvozi v Skupnost z namenom oplemenitenja (na primer obdelava blaga s pritrjevanjem blaga na drugo blago) (Carinski postopek, 2004, str. 44).

4.3. STOPNJA DDV

Tabela 7: Stopnje davka na dodano vrednost po državah članicah na dan 1. 9. 2006

Država članica	Splošna stopnja	Nižja stopnja	Država članica	Splošna stopnja	Nižja stopnja
Avstrija	20	10/12	Luksemburg	15	3/6/12
Belgija	21	6/12	Madžarska	20	5
Ciper	15	5/8	Malta	18	5
Češka	19	5	Nemčija	16	7
Danska	25	-	Nizozemska	19	6
Estonija	18	5	Poljska	22	3/7
Finska	22	8/17	Portugalska	21	5/12
Francija	19,6	2,1/5,5	Slovaška	19	-
Grčija	19	4,5/9	Slovenija	20	8,5
Italija	20	4/10	Španija	16	4/7
Irska	21	4,4/13,5/13,5	Švedska	25	6/12
Latvija	18	5	Velika Britanija	17,5	5
Litva	18	5/9			

Vir: VAT Rates Applied in the Member States of the European Community, 2006, str. 3.

Iz Tabele 7 je razvidno, da so države članice usklajene s predpisano splošno stopnjo DDV, ki do 31. 12. 2010 ne sme biti nižja od 15 %. Pri nižji stopnji DDV,²⁵ ki se lahko uporabi samo za določeno izdelke in znaša 5 %, so vidna odstopanja (Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost, str. 23–24).

V skladu s 129. členom direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 je Sloveniji do 31. 12. 2007 dopuščena uporaba nižje stopnje DDV v višini 8,5 % za pripravo jedi ter za gradnjo, obnovo in vzdrževanje stanovanjskih objektov, ki se ne opravljajo v okviru socialne politike, z izjemo dobav gradbenih materialov.

4.4. NASTANEK OBVEZNOSTI OBRAČUNA DDV

Uvoz blaga in storitev na carinsko območje Skupnosti povzroči nastanek davčne obveznosti. V tem primeru je plačnik DDV carinski dolžnik oziroma prejemnik blaga, ne glede na to, ali je davčni zavezanec ali ne.

²⁵ Blago in storitve, za katere se lahko uporablja nižja stopnja DDV so: prehrambeni izdelki, dobava vode, zdravila, medicinska oprema, knjige, kulturne in športne prireditve, storitve javne higiene itd. (Zakon o davku na dodano vrednost, 2006).

Pri uvozu se DDV in trošarina navadno plačata, kot da bi bili uvozni dajatvi. To pomeni, da se obračunata na enotni upravni listini in plačata v roku 10 dni, ki se šteje od dneva sporočitve dolgovanega zneska dajatve (Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti, str. 349). V primeru neizpolnitve davčne obveznosti mora carinski dolžnik plačati zamudne obresti po 0,0274 % dnevni obrestni meri (Zakon o davčnem postopku, 2006).

Na podlagi dovoljenja davčnega organa lahko davčni zavezanci izkažejo davčno obveznost v obračunu DDV. Obveznost obračuna DDV ob uvozu nastane takrat, ko nastane obveznost za obračun uvoznih dajatev (na primer carin) in ob koncu postopka začasne hrambe, carinskega skladiščenja itd. (Zakon o davku na dodano vrednost, 2006).

4.4.1. Primer obračuna DDV in uvozne dajatve pri uvozu čokoladnih izdelkov z vsebovanim alkoholom

V skladu s Pravilnikom o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost se za čokoladne izdelke, ki vsebujejo več kot 0,5 vol. % alkohola merjeno pri 20 °C uporabi splošna stopnja DDV, in sicer ne glede na uvrstitev v tarifno oznako.

Primer 1 (Carinski postopek, 2004, str. 57):

- vrednost uvoženega blaga = 5.000 EUR
- stroški prevoza in zavarovanja zunaj območja Skupnosti = 250 EUR
- stroški prevoza in zavarovanja do namembnega kraja Skupnosti = 25 EUR
- carinska stopnja = 10 %
- stopnja DDV = 20 %
- vsebnost vol. % alkohola v izdelku = 2 vol. %
- vsebnost alkohola = 5 litrov/100 kilogramov izdelka (v skladu z Zakonom o trošarinah velja oprostitvev plačila trošarine)

carina = carinska vrednost x carinska stopnja = (vrednost uvoženega blaga + stroški prevoza in zavarovanja zunaj območja Skupnosti) x carinska stopnja =
= (5.000 + 250) x 0,1 = 525 EUR

DDV = davčna osnova x stopnja DDV = (carinska vrednost + carina + stroški prevoza in zavarovanja do namembnega kraja Skupnosti) x stopnja DDV =
= (5.250 + 525 + 25) x 0,2 = 1.160 EUR

uvozne dajatve = carina + DDV = 525 EUR + 1.160 EUR = 1.685 EUR

4.5. NASTANEK PRAVICE DO ODBITKA IN VRAČILO DDV

Z nastankom obveznosti obračuna DDV ob uvozu lahko nastane pravica do odbitka le-tega pod pogojem, da ima davčni zavezanec uvozni dokument, na katerem je naveden uvoznik blaga ter je naveden znesek DDV, ki ga je dolžan poravnati.

Če davčni zavezanec opravlja obdavčeno in oproščeno dejavnost,²⁶ lahko uveljavi odbitni DDV za vsako področje svoje dejavnosti posebej pod pogojem, da vodi ločeno knjigovodstvo in da o tem obvesti davčni organ.

Odbitni DDV se lahko določi tudi s pomočjo odbitnega deleža,²⁷ vendar se ne sme uveljaviti prej kot v davčnem obdobju, v katerem je davčni zavezanec prejel račun za dobavo blaga in storitev oziroma deklaracijo za uvoženo blago. Če je odbitni davek manjši od davčne obveznosti, mora nastalo razliko poravnati. Če je odbitni davek večji od nastale davčne obveznosti, se presežek prenese v naslednje davčno obdobje oziroma se na zahtevo zavezanca vrne v roku 60 dni po predložitvi obračuna (Zakon o davku na dodano vrednost, 2006).

V skladu s carinskim zakonikom Skupnosti se plačan DDV vrne, če se blago izvozi s carinskega območja Skupnosti in pod pogojem, da blago ni bilo uporabljeno oziroma je bilo z namenom ugotovitve pravilnosti delovanja.

4.6. OPROSTITVE DDV

Oprostitve davka na dodano vrednost ob uvozu so tiste (Vraničar et al., 1999, str. 7; Zakon o davku na dodano vrednost, 2006):

- pri katerih se uporabijo carinski postopki oziroma carinsko dovoljene rabe (na primer ponoven uvoz blaga v stanju, v kakršnem je bilo izvoženo, pod pogojem, da je v skladu s carinskimi predpisi oproščeno plačila DDV);
- ki jih je mogoče uveljaviti ob sprostitvi blaga v prost promet (na primer predmeti osebe, ki je prebivala v tujini najmanj 12 mesecev in se seli v Skupnost zaradi sklenitve zakonske zveze);
- ki se nanašajo na začasen uvoz (na primer blago nekomercialne narave, ki je v skladu s carinskimi predpisi oproščeno plačila carine);
- ki so predmet posebnih oprostitev (na primer uvoz električne energije).

²⁶ Oproščene dejavnosti so: bolnišnična in izvenbolnišnična zdravstvena oskrba, socialno varstvene storitve, storitev varstva otrok, zavarovalne in pozavarovalne transakcije itd. (Zakon o davku na dodano vrednost, 2006).

²⁷ Odbitni delež = skupni znesek letnega prometa brez DDV, ki se nanaša na transakcije, pri katerih je DDV odbiten/skupni znesek letnega prometa brez DDV, ki se nanaša na transakcije, pri katerih je DDV odbiten, ter na tiste, pri katerih DDV ni odbiten (Zakon o davku na dodano vrednost, 2006).

Uvoz električne energije oziroma uvoz plina po distribucijskem sistemu za zemeljski plin je oproščen plačila DDV. Dobave plina in električne energije, iz tretjih držav, davčnim zavezancem preprodajalcem in končnim potrošnikom v Evropski uniji so obdavčene v Evropski uniji (Petauer et al., 2004, str. 345). Oprostitev plačila DDV električne energije ob uvozu izhaja iz narave trgovanja z električno energijo. V praksi se zelo pogosto dogodi, da je težko določiti ali je bila električna energija uvožena ali izvožena (na primer Slovenija kupi električno energijo na Češkem, na območje naše države pa je dobavljena preko Bosne in Hercegovine; Hrvaška kupi električno energijo v Italiji, a ji je dobavljena preko Slovenije). Zaradi omenjenega razloga se električna energija obdavči v državi potrošnje v naslednji fazi produkcijsko-distribucijske verige.

4.7. ZAČASEN UVOZ²⁸

Neskupnostno blago se lahko začasno uvozi s popolno²⁹ ali delno oprostitvijo uvoznih dajatev pod pogojem, da je v lasti osebe, ki nima stalnega bivališča na območju Skupnosti in da je ponovno izvoženo v nespremenjeni obliki.

Postopek začasnega uvoza se lahko uporabi izključno za začasen uvoz trgovskih vzorcev in reklamnega materiala, embalaže, razstavnih eksponentov na sejnih, razstavah, športnih in drugih prireditvah, strokovne opreme ter rezervnih delov za popravilo začasnega uvoženega motornega vozila s tujo registracijo.

Rok ponovnega izvoza, ki ga določi carinski organ, ne sme biti krajši od 6 mesecev in daljši od roka veljavnosti zvezka ATA.³⁰ V Sloveniji je pooblaščen izdajatelj in garant ATA zvezka Gospodarska zbornica Slovenije. Zvezek se izda z veljavnostjo enega leta na podlagi pisnega zahtevka fizične ali pravne osebe.

V primeru da začasno uvoženo blago ni ponovno izvoženo v predpisanem roku in garant zvezka ATA ni izdal dokazila o ponovnem izvozu blaga, nastane carinski dolg. Za neporavnano davčno obveznost mora garant položiti varščino oziroma plačati znesek obračunanega carinskega dolga.

V skladu s 143. členom Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 znaša višina uvozne dajatve za začasno uvoženo blago z delno oprostitvijo uvoznih dajatev 3 % od zneska dajatev, ki bi jih bilo potrebno plačati ob sprostitvi blaga v prost promet na dan začetka postopka začasnega uvoza. Za lažje razumevanje v nadaljevanju navajam primer.

²⁸ Povzeto po Carinskem postopku, 2004, str. 48, 163-165.

²⁹ Seznam za začasni uvoz s popolno oprostitvijo uvoznih dajatev med drugim vključuje: osebne predmete in blago za šport, material za pomoč ob nesrečah, znanstveno opremo itd. (Uredba Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti).

³⁰ Zvezek ATA (Agreement of Temporary Admission) je sporazum o začasnem uvozu/izvozu blaga.

Primer 2 (Carinski postopek, 2004, str. 57):

- obdobje začasnega uvoza = 4 mesece
- carina pri sprostitvi blaga v prost promet (glej primer 1 pod točko 4.4.1.) = 525 EUR
- DDV ob sprostitvi blaga v prost promet (glej primer 1 pod točko 4.4.1.) = 1.160 EUR

$$\begin{aligned} \text{carina} &= \text{carina pri sprostitvi blaga v prost promet} \times 3 \% \times 4 \text{ mesece} = \\ &= 525 \text{ EUR} \times 0,03 \times 4 = 63 \text{ EUR} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{DDV} &= \text{DDV ob sprostitvi blaga v prost promet} \times 3 \% \times 4 \text{ mesece} = \\ &= 1.160 \text{ EUR} \times 0,03 \times 4 = 139,2 \text{ EUR} \end{aligned}$$

$$\text{uvozne dajatve} = \text{carina} + \text{DDV} = 63 \text{ EUR} + 139,2 \text{ EUR} = 202,2 \text{ EUR}$$

V primeru, da se začasno uvoženo blago sprosti v prost promet se višina uvozne dajatve določi kot razlika med zneskom dajatev, ki nastanejo ob sprostitvi blaga v prost promet, in zneskom dajatev, ki nastanejo ob začasnem uvozu blaga. Ob sprostitvi v prost promet je potrebno priložiti potrdilo o plačilu uvoznih dajatev ob začasnemu uvozu blaga (Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti). Za lažje razumevanje v nadaljevanju navajam primer.

Primer 3 (Carinski postopek, 2004, str. 57):

- obdobje začasnega uvoza = 4 mesece
- carina pri sprostitvi blaga v prost promet (glej primer 1 pod točko 4.4.1.) = 525 EUR
- DDV ob sprostitvi blaga v prost promet (glej primer 1 pod točko 4.4.1.) = 1.160 EUR
- carina za začasen uvoz blaga (glej primer 2 pod točko 4.7.) = 63 EUR
- DDV za začasen uvoz blaga (glej primer 2 pod točko 4.7.) = 139,2 EUR

$$\begin{aligned} \text{carina} &= \text{carina pri sprostitvi blaga v prost promet} - \text{carina za začasen uvoz blaga} = \\ &= 525 \text{ EUR} - 63 \text{ EUR} = 462 \text{ EUR} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{DDV} &= \text{DDV ob sprostitvi blaga v prost promet} - \text{DDV za začasen uvoz blaga} = \\ &= 1.160 \text{ EUR} - 139,2 \text{ EUR} = 1.020,8 \text{ EUR} \end{aligned}$$

$$\text{uvozne dajatve} = \text{carina} + \text{DDV} = 462 \text{ EUR} + 1.020,8 \text{ EUR} = 1.482,8 \text{ EUR}$$

Ob sprostitvi začasno uvoženega blaga v prost promet je potrebno zaračunati kompenzacijske obresti za obdobje od začetka prvega dne v mesecu po mesecu začasnega uvoza blaga do zadnjega dne v mesecu, v katerem nastane carinski dolg. Za lažje razumevanje v nadaljevanju navajam primer (Carinski postopek, 2004, str. 56).

V primeru, da se postopek začasnega uvoza začne 20. 6. 2007 in konča 15. 10. 2007, se kompenzacijske obresti zaračunajo za obdobje od 1. 7. 2007 do 30. 10. 2007.

5. POBRANI PRIHODKI S STRANI CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

Carinska uprava kot davčni organ pobira uvozne in izvozne dajatve, med katere štejemo carine, izravnalne ter protidampinške dajatve in dajatve uvedene v okviru skupne kmetijske politike, ki obdavčujejo proizvode ter masti in olja rastlinskega in živalskega izvora. Pobrane dajatve se razporejajo v proračunu Republike Slovenije. Evropski uniji pripada 75 % pobranih dajatev iz naslova tradicionalnih lastnih sredstev, med katere štejemo poleg uvoznih in izvoznih dajatev tudi dajatve na sladkor. Preostalih 25 % dajatev iz tega naslova ostane Sloveniji za pokrivanje stroškov, ki nastanejo s pobiranjem teh dajatev. V pristojnosti carinske službe je tudi pobiranje dajatev na sladkor, davka na dodano vrednost ob uvozu, trošarin, okoljskih dajatev in davka na nova motorna vozila.

Tabela 8: Prihodki pobrani s strani Carinske uprave Republike Slovenije v državni proračun od leta 1999 do leta 2005 (v milijardah SIT)

Leto	Prihodki pobrani s strani Carinske uprave	Celotni prihodki državnega proračuna
1999	211	943
2000	462	991
2001	545	1.145
2002	572	1.173
2003	719	1.389
2004	558	1.515
2005	381	1.630

Vir: Poročilo o delu carinske službe v letu 2004, 2005, str. 1-2; Poročilo o delu carinske službe v letu 2005, 2006, str. 10.

S primerjavo podatkov iz Tabele 8 ugotovimo, da se je fiskalna vloga Carinske uprave Republike Slovenije z vstopom v Evropsko unijo v letu 2004 precej zmanjšala. Obravnava blagovne menjave med državami članicami kot notranje trgovine ter ukinitvev nekaterih dajatev, predvsem taks in pristojbin, so najpomembnejši vzrok za zmanjšanje pobranih dajatev (Poročilo o delu carinske službe v letu 2004, 2005, str. 1).

V strukturi prihodkov, ki jih pobere Carinska uprava Republike Slovenije, za leto 2005 predstavljajo trošarine 61,3 %, ³¹ DDV od uvoženega blaga in storitev 32 %, okoljske dajatve

³¹ V strukturi pobranih dajatev od trošarin so zajete vplačane dajatve od trošarin ob uvozu, zneski obračunanih plačanih trošarin ter zneski plačanih trošarin na podlagi odločb, izdanih s strani carinskega organa.

3,7 % in davki na mednarodno trgovino 2,6 % (Poročilo o delu carinske službe v letu 2005, 2006, str. 10).

V letu 2006 je Carinska uprava Republike Slovenije pobrala 20 milijard SIT dajatev več kot pa v letu 2005. V strukturi prihodkov, pobranih s strani Carinske uprave Republike Slovenije, za leto 2006 predstavljajo trošarine 58,3 %, DDV od uvoženega blaga in storitev 35,3 %, davki na mednarodno trgovino 3,1 % in okoljske dajatve 2,8 % (Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2007, str. 1-2).

5.1. PRIHODKI OD TROŠARIN IN DDV OB UVOZU

Ob uvozu trošarinskih izdelkov plačajo trošarino uvozniki trošarinskih izdelkov na podlagi enotne upravne listine.

Tabela 9: Vplačane uvozne dajatve od trošarin in DDV ob uvozu v letu 2005 in v letu 2006 (v milijardah SIT)

Vrsta uvozne dajatve/leto	2005	2006
DDV od uvoženega blaga in storitev	121,66	141,15
Trošarina od energentov in električne energije	0,48	0,73
Trošarina od alkohola in alkoholnih pijač	0,53	0,47
Trošarina od tobaka in tobачnih izdelkov	2,21	1,76
SKUPAJ trošarine ob uvozu	3,22	2,96
<i>SKUPAJ DDV in trošarine ob uvozu</i>	<i>128,11</i>	<i>147,11</i>

Vir: Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 1-2; Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2007, str. 1.

Kot je razvidno iz Tabele 9, so se prihodki pridobljeni iz DDV in trošarin ob uvozu v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 povečali za 14,8 %. Prihodki od DDV so se povečali za 16,02 %, od trošarine pa zmanjšali za 8,1 %. K zmanjšanju je največ prispeval za 20,36 % manjši uvoz tobaka in tobачnih izdelkov.

Gibanje dajatev od uvoza energentov in električne energije je skladno z vedno večjo energetske odvisnostjo države. Medtem ko končna poraba energije raste, se proizvodnja iz obnovljivih virov manjša.

V letu 2005 je znašal delež proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov v končni porabi 23,7 %, kar je v primerjavi s predhodnim letom manj za 4,9 %. K zmanjšanju je največ prispevala za 15,5 % manjša proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah v letu 2005 glede na leto 2004 (Letna energetska statistika, Slovenija, 2005).

5.2. PRIHODKI OD OBRAČUNANE PLAČANE TROŠARINE

Na podlagi obračuna poravnajo trošarinsko obveznost imetniki trošarinskih skladišč, pooblaščen in nepooblaščen prejemniki ter oproščeni uporabniki trošarinskih izdelkov.

Zneski obračunane plačane trošarine³² se razlikujejo od zneskov pobrane trošarine, vendar je smiselno operirati le s podatki o obračunani plačani trošarini. Pri izterjavi neplačane trošarinske obveznosti Carinska uprava namreč postopa v skladu z Zakonom o davčnem postopku in posledično za vse zapadle neplačane trošarinske obveznosti poda predloge za izvedbo postopka prisilne poravnave. Iz omenjenih razlogov analiza neplačanih trošarinskih obveznosti ni smiselna, ker so bile oziroma so nekatere še vedno v postopku prisilne poravnave.

Tabela 10: Znesek obračunane plačane trošarine po trošarinskih izdelkih od leta 1999
(v milijardah SIT)

Leto/trošarinski izdelek	Energenti in električna energija	Tobak in tobačni izdelki	Alkohol in alkoholne pijače
1999	49	14	5
2000	97	27	10
2001	124	30	13,5
2002	137	38	14
2003	141	47	14,6
2004	152	54	14,6
2005	156	60	15
2006	152	62	15,6

Vir: Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 6; Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2007, str. 1.

Iz Tabele 10 je razvidno, da so energenti in električna energija najpomembnejši trošarinski izdelki, saj pomenijo približno dve tretjini zneska obračunane plačane trošarine. Znotraj energentov je najpomembnejša skupina goriv, kamor štejemo motorni bencin in plinsko olje za ogrevanje in pogon, v zadnjem času pa na pomembnosti pridobivajo tudi utekočinjen naftni ter zemeljski plin. Tobak in tobačni izdelki predstavljajo približno 27 % obračunane plačane trošarine, alkohol in alkoholne pijače pa okoli 7 %.

V letu 2006 se je v primerjavi z letom 2005 znesek obračunane plačane trošarine zmanjšal za 0,6 % kot odraz zmanjšanja obračunane plačane trošarine energentov in električne energije za 2,6 %. Za tobak in tobačne izdelke se je znesek obračunane plačane trošarine povečal za 3,3 %, za alkohol in alkoholne pijače pa za 4 %.

³² Obračunana plačana trošarina je trošarina, ki je bila plačana na podlagi obračuna.

Razloge za zmanjšanje ni mogoče iskati v spreminjanju stopenj trošarin v letu 2006, temveč v roku zapadlosti plačila obračunane trošarine večjih trošarinskih zavezancev. Rok za plačilo davčnih obveznosti za davčno obdobje november 2006 je bil 30. 12. 2006. Ker je rok za plačilo sovpadal z nedelovnim dnevom izvajalcev plačilnega prometa, se v skladu z Obligacijskim zakonikom rok zapadlosti prestavi na prvi delovni dan po dnevu zapadlosti, ki je bil 3. 1. 2007. Če bi bil znesek obračunane trošarine za energente in električno energijo v višini 9 milijard SIT poravnan na dan 30. 12. 2006, bi bil znesek obračunane plačane trošarine za energente in električno energijo v letu 2006 glede na leto 2005 večji za 3,2 %.

5.3. ZNESEK VRNJENE TROŠARINE

Tabela 11: Znesek vrnjene trošarine od leta 1999 (v milijardah SIT)

Leto	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Znesek vrnjene trošarine	0,7	1,6	1,9	1,9	2,3	2,7	3	4

Vir: Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2006, str. 6; Interno gradivo Generalnega carinskega urada Republike Slovenije, 2007, str. 1.

S primerjavo podatkov iz Tabele 11 ugotovimo, da se je znesek vrnjene trošarine v letu 2006 glede na leto 2005 povečal za 33 %. V letu 2005 je bilo upravičencem, ki uporabljajo trošarinske izdelke v industrijsko-komercialni namen, vrnjeno 55,4 % od celotnega zneska vrnjene trošarine. Pravnim osebam, ki uporabljajo energente v kmetijsko-gozdarski namen, je bilo vrnjeno 6,6 %, fizičnim osebam pa 31,2 % od celotnega zneska vrnjene trošarine. 6,8 % zneska vrnjene trošarine je bilo razporejeno na druge zahtevke (Poročilo o delu carinske službe v letu 2005, 2006, str. 12).

Število upravičencev do vračila trošarine iz leta v leto narašča. Skladno s tem se povečujejo zneski vrnjene trošarine. Eden izmed razlogov za povečanja zneska vrnjene trošarine je večja osveščenost trošarinskih zavezancev do možnosti uveljavljanja pravice do vračila trošarine ter vse bolj popolni zahtevki, ki jih trošarinskih zavezanci vlagajo.

6. SKLEP

Delo carinske službe je vedno bolj izpostavljeno presoji, kritikam in pritiskom javnosti. Carinska uprava Republike Slovenije ima namreč pomembno vlogo v globalizaciji mednarodne trgovine. Z zagotavljanjem hitrosti carinjenja, carinskih postopkov, kakovostnim posredovanjem informacij, učinkovitosti pri odkrivanju kaznivih dejanj (na primer tihotapljenje blaga) in posredovanju drugih storitev predstavlja oviro nezakonitemu poslovanju in trgovanju z blagom in storitvami po vstopu v carinsko območje Skupnosti. Na ta način zagotavlja domačim rezidentom varnost, gospodarskim subjektom pa bolj konkurenčno poslovanje v mednarodnih povezavah s tujimi poslovnimi partnerji.

Carinsko območje Republike Slovenije je del carinskega območja Skupnosti, znotraj katerega se izvajajo različni sistemi obdavčenja. Kljub temu da smernice Evropske unije postavljajo okvir poslovanja nacionalnih uprav, v državah članicah ni enotne prakse pri klasifikaciji izdelkov za trošarinske namene (na primer različno uvrščanje alkoholnih pijač pridobljenih s fermentacijo) ter pri določanju stopenj trošarin in DDV. Razlike v stopnjah med državami članicami povzročajo izkrivljanje konkurence, goljufanje, tihotapstvo in čezmejno nakupovanje. Z namenom preprečevanja in čim bolj zgodnjega odkrivanja kaznivih dejanja so vzpostavljeni sistemi, ki omogočajo posredovanje informacij o trošarinskih zavezancih in gibanju trošarinskega blaga med članicami Evropske unije. Obstoječe sisteme bo v letu 2009 podprl novi sistem gibanja in kontrole trošarinskih izdelkov. Novi sistem ne bo prinesel samo poenostavitve pri izvajanju trošarinskih procesov, ampak tudi večjo varnost poslovanja gospodarskim subjektom. Menim, da je zmanjšanje goljufij mogoče doseči predvsem z zmanjšanjem razlik med članicami. Zvišanje predpisanih minimalnih stopenj obdavčitve in uvedba novih kategorij določenih trošarinskih izdelkov (na primer alkoholnih pijač) bi zagotovo pomenila večjo skladnost različnih trošarinskih sistemov.

Analiza alkohola in alkoholnih pijač kaže, da vinu predstavlja največjo konkurenco pivo. V primerjavi z žganimi pijačami so za pivo značilne relativno nizke stopnje trošarine. Dejstvo je, da stopnje trošarin odražajo konkurenco med alkoholnimi pijačami, vendar menim, da je poraba alkohola bolj kot od cene odvisna od spreminjajočih se preferenc pivcev, kulture, tradicije, letnega časa, starosti in socialnega okolja ter statusa. Kultura in tradicija sta zagotovo najbolj izraziti pri klasifikaciji vina kot trošarinskega izdelka. V nekaterih državah članicah (na primer v Nemčiji) imajo v veljavi ničelno stopnjo trošarine za mirna vina in relativno visoko stopnjo trošarine za peneča vina. Razlika v stopnjah verjetno izhaja iz tradicionalne uporabe penečih vin ob posebnih priložnostih. Pri tem se mi postavlja vprašanje, ali je danes takšno razlikovanje upravičeno, saj tako mirna kot peneča vina uživamo ob podobnih priložnostih.

Učinkovitost slovenske carine pri odkrivanju tihotapstva se povečuje, vendar je pri trgovanju s tobakom in tobačnimi izdelki še vedno mogoče zabeležiti največ kaznivih dejanj. Menim, da je vzrok temu dejstvo, da so med članicami ne samo velike razlike v stopnjah obdavčitve, ampak tudi razlike v socialnem standardu in življenjskem slogu.

Leto, ki je pred nami, bo največ novosti prineslo na področju energentov in električne energije. Uvedba trošarine na biodizel bo na eni strani prinesla večji nadzor nad proizvodnjo, na drugi stani pa izpad proračunskih prihodkov zaradi povečanja upravičencev do vračila trošarine. Izpad bo vsaj delno pokrit s pobranimi prihodki od trošarine na električno energijo, ki jo bomo začeli plačevati marca 2007. Gibanje stopenj trošarin za energente je odraz gibanja cen le-teh na svetovnem trgu. Če se energenti na svetovnem trgu pocenijo, potem vlada dvigne stopnje trošarin in si tako naredi rezerve za ublažitev inflacije v primeru ponovne podražitve.

Sistem DDV v Sloveniji temelji na načelu države uvoznice. Aplikacija tega načela v praksi pogosto povzroča, da se blago obdavčeno s stopnjo 0 % znajde bodisi v domači potrošnji bodisi v državi uvoza. Z namenom preprečevanja zlorab tega sistema si države članice med seboj izmenjuje podatke o zavezancih za DDV.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je fiskalna vloga Carinske uprave Republike Slovenije zmanjšala, vendar je njen delež v proračunu Republike Slovenije še vedno znaten. Največji delež vplačanih obveznih dajatve v proračunu odtehtajo trošarinske dajatve. Med njimi so najpomembnejši energenti in električna energija, znotraj katerih v zadnjem času na pomembnosti pridobivata utekočinjen naftni in zemeljski plin.

Carinska uprava Republike Slovenije ima pomembno vlogo pri pobiranju davkov, zato menim, da je njenemu razvoju potrebno nameniti veliko podporo tudi v prihodnje.

LITERATURA

1. Carinski postopek. Ljubljana : Center Marketing International, 2004. 323 str.
2. Blas Janja: Refoški in cviček sta vladarja. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 53(2004), 22, str. 34–38.
3. Blas Janja: Omamna zvestoba Laškemu in Unionu. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 53(2004 a), 25, str. 35–38.
4. Burja et al.: Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Ljubljana : Aure, 2003. 164 str.
5. Erzar Veronika: Ogljed proizvodnje biodizla v Gančanih. Carina.si, Ljubljana, 2005, 6, str. 14–16.
6. Kvenderc Miran: Trošarinski sistem. Ljubljana : Carinska uprava Republike Slovenije, 2005. 44 str.
7. Kvenderc Miran: Osnove nastanka in plačila trošarin in okoljskih dajatev. Ljubljana : Carinska uprava Republike Slovenije, 2006. 9 str.
8. Mihelin Marta: EVRO, vse bližje smo novi valuti. Carina.si, Ljubljana, 2006, 7, str. 3.
9. Petauer Boštjan, Urbanija Tanja: DDV po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Lesce : Legat 2004. 823 str.
10. Stanovnik Tine: Javne Finance. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 285 str.
11. Vraničar Mateja, Kvenderc Miran: Davek na dodano vrednost in trošarine. Ljubljana : Carinska uprava Republike Slovenije, 1999. 38 str.

VIRI

1. Direktiva Sveta 92/79/EGS z dne 19. oktobra 1992 o približevanju davkov na cigarete (Uradni list Evropske unije, št. L 316/8).
2. Direktiva Sveta 92/80/EGS z dne 19. oktobra 1992 o približevanju davkov na predelani tobak razen cigaret (Uradni list Evropske unije, št. L 316/10).
3. Direktiva Sveta 92/84/EGS z dne 19. oktobra 1992 o približevanju trošarinskih stopenj za alkohol in alkoholne pijače (Uradni list Evropske unije, št. L 316/29).
4. Direktiva Sveta o spremembi Direktive Sveta 92/84/EGS o približevanju trošarinskih stopenj za alkohol in alkoholne pijače. Bruselj : Komisija Evropskih skupnosti, 2006. 11 str.
5. Direktiva Sveta 95/59/ES z dne 27. novembra 1995 o davkih, razen prometnih davkov, ki vplivajo na porabo tobačnih izdelkov (Uradni list Evropske unije, št. L 291/40).
6. Direktiva Sveta 2002/10/ES z dne 12. februarja 2002 o spremembi Direktiv 92/79/EGS, 92/80/EGS in 95/59/ES glede strukture in stopnje trošarine, ki velja za predelani tobak (Uradni list Evropske unije, št. L 046).
7. Direktiva Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije (Uradni list Evropske unije, št. L 283).

8. Direktiva Sveta 2004/74/ES z dne 29. april 2004 o spremembi Direktive Sveta 2003/96/ES o možnosti nekaterih držav članic za uporabo izjem ali znižanih stopenj obdavčitve energentov in električne energije (Uradni list Evropske unije, št. L 157).
9. Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (Uradni list Evropske unije, št. L 347/1).
10. Excise Duty Tables, REF 1.023. Brusel : European Commission.
[URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm#], 1. 7. 2006.
11. Interna gradiva Generalnega carinskega urada Republike Slovenije.
12. Letna energetska statistika, Slovenija, 2005. Statistični urad Republike Slovenije.
[URL: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=479], 6. 10. 2006.
13. Letno poročilo 2005. Laško : Pivovarna Laško, 2006. 90 str.
14. Medvladna konferenca o pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji. Republika Slovenija.
[URL: http://www.zakonodaja.gov.si/rpsi/kazala_chp/rps_chp_2_10570792.html], 15. 11. 2006.
15. Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 83/01).
16. Odločba o ugotovitvi, da je bil 30. člen Zakona o trošarinah v neskladju z ustavo (Uradni list RS, št. 112/06).
17. Odredba o izvajanju 45. člena Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 19/02).
18. Odredba o pogojih za vračilo in načinu vračila trošarine za mineralna olja, ki se porabijo za pogon kmetijske mehanizacije (Uradni list RS, št. 48/99).
19. Odredba o zgornji meji količine vina za lastno rabo (Uradni list RS, št. 19/02).
20. Poročilo o delu carinske službe v letu 2004. Ljubljana : Carinska uprava Republike Slovenije, 2005. 44 str.
21. Poročilo o delu carinske službe v letu 2005. Ljubljana : Carinska uprava Republike Slovenije, 2005. 41 str.
22. Poročilo k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah. Ljubljana : Državni zbor Republike Slovenije.
[URL: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=101&vt=47&sm=c&g=tro%C5%A1arine&mandate=-1&unid=PZ/1E081A4E6EA22500C1257222004098B3&showdoc=1>], 9. 11. 2006.
23. Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 17/04).
24. Pravilnik o izvajanju Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 49/04).
25. Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki so uporabljajo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije (Uradni list RS, št. 10/06).
26. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izvajanju Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 47/05).
27. Predlog Uredbe o določitvi obdobja, v katerem se ne plačuje trošarina na električno energijo – predlog za obravnavo. Vlada Republike Slovenije.
[URL: [http://www2.gov.si/upv/vladnagradaiva-04.nsf/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/f0bb19d59435e8f4c1257248003a84d6/\\$FILE/elektrika%20V14-12.doc](http://www2.gov.si/upv/vladnagradaiva-04.nsf/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/f0bb19d59435e8f4c1257248003a84d6/$FILE/elektrika%20V14-12.doc)], 14.12.2006.

28. Predlog Uredbe o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente in električno energijo – predlog za obravnavo na dopisni seji Vlade. Vlada Republike Slovenije.
[URL: [http://www2.gov.si/upv/vladnagradaiva-04.nsf/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/23efaaa81ecb2c1257248003e244a/\\$FILE/\(12\)Uredba-18-12-06.doc](http://www2.gov.si/upv/vladnagradaiva-04.nsf/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/23efaaa81ecb2c1257248003e244a/$FILE/(12)Uredba-18-12-06.doc)], 18.12.2006.
29. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah. Vlada Republike Slovenije.
[URL: http://www2.gov.si/zak/Pre_zak.nsf/42163a41056a1428c1256616002a1dd0/0a14066c0924db0c12571fb001f8888?OpenDocument], 28. 9. 2006.
30. Predlog Zakona o vinu. Vlada Republike Slovenije.
[URL: http://www2.gov.si/zak/Pre_zak.nsf/938d6de81845d6ccc1256616002a1e89/945314d5a3f75163c12571ae00280fa6?OpenDocument], 22. 6. 2006.
31. Proizvodnja in uvoz električne energije. Statistični urad Republike Slovenije.
[URL: <http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>], 17. 12. 2006.
32. Sodba evropskega sodišča (četrti senat): Direktiva 95/59 – Davki, ki vplivajo na porabo tobačnih izdelkov – Zeliščne cigarete – Uporaba izključno v zdravstvene namene. Evropsko sodišče.
[URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0495:SL:HTML>], 30.3.2006.
33. Trošarinski izdelki in zneski trošarin. Carinska uprava Republike Slovenije.
[URL: http://www.carina.gov.si/informacije/podjetja/trosarine/trosarinski_izdelki_in_zneski_trosarine/], 10. 10. 2006.
34. Uredba o določitvi obdobja, v katerem se ne plačuje trošarina za električno energijo (Uradni list RS, št. 138/06).
35. Uredba o določitvi zneska trošarine za pivo in etilni alkohol (Uradni list RS, št. 124/00).
36. Uredba Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti (Uradni list Evropske unije, št. L 253).
37. Uredba Komisije (ES) št. 1719/2005 z dne 27. oktobra 2005 o spremembi priloge I k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifi in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi (Uradni list Evropske unije, 28. 10. 2005).
38. Uredba o spremembi Uredbe o določitvi zneska specifične in določitvi stopnje proporcionalne trošarine za cigarete (Uradni list RS, št. 92/06).
39. Uredba o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente in električno energijo (Uradni list RS, št. 99/06, 133/06).
40. Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (Uradni list Evropske unije, št. L 302/1).
41. VAT Rates Applied in the Member States of the European Community. European Commission.
[URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_2006_en.pdf], 1. 9. 2006.

42. Vlada določila znesek trošarin za neosvinčen bencin in za plinsko olje za pogon. Urad vlade za informiranje.
[URL: <http://www.energetika.net/portal/index.html?ctrl:id=page.default.knowledge&ctrl:type=render&ec:det=34910>], 27. 09. 2006.
43. Wondra Tanja: Alternativna goriva v prometu: varnost v različnosti.
[URL: <http://www.energetika.net/portal/index.html?ctrl:id=page.default.knowledge&ctrl:type=render&ec:det=34763>], 21. 9. 2006.
44. Zakon o carinski službi (Uradni list RS, št. 103/04).
45. Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 117/06).
46. Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 117/06).
47. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 99/01, 122/06).
48. Zakon o trošarinah (Uradni list RS, št. 84/98, 103/04).
49. Žumbar Alenka: Miran Kvenderc, vodja Sektorja za trošarine na Carinski upravi Republike Slovenije, o trošarinah za energente.
[URL: <http://www.energetika.net/portal/index.html?ctrl:id=page.default.knowledge&ctrl:type=render&ec:det=33649>], 23. 8. 2006.

PRILOGE

Priloga 1: Stopnje trošarin za alkohol in alkoholne pijače za leto 2006 v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Sloveniji (v EUR)

Alkohol in alkoholne pijače	Enota	DRŽAVA			
		Avstrija	Italija	Nemčija	Slovenija
1. pivo	za 1 vol. % alk./hl				6,86
	za 1 Plato stopnjo/hl	2	2,35	0,787	
2. mirna vina	za hektoliter	0	0	0	0
3. peneča vina	za hektoliter	0	0	136	0
4. druge fermentirane pijače	za hektoliter	0	0	0	0
5. vmesne pijače	za hektoliter	73	68,51	153	62,63
6. etilni alkohol	za 100 vol. % alk./hl	1.000	800,01	1.303	695,14

Vir: Excise Duty Tables, REF 1.023, 2006.

Priloga 2: Stopnje trošarin za tobak in tobačne izdelke za leto 2006 v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Sloveniji (v EUR)

Tobak in tobačni izdelki	Enota	DRŽAVA			
		Avstrija	Italija	Nemčija	Slovenija
1. cigarete	specifična trošarina	24,34	6,01	82,70	14,91
	proporcionalna trošarina	43	54,74	25,29	43,4732
2. cigare in cigarilosi	specifična trošarina	0	0	14	0
	proporcionalna trošarina	13	23	1,50	5
3. tobak za kajenje:					
▪ drobno rezan tobak	specifična trošarina	0	0	34,06	32,04
	proporcionalna trošarina	47	56	19,04	0
▪ ostali tobak za kajenje	specifična trošarina	0	0	15,66	20,02
	proporcionalna trošarina	34	24,78	13,46	0

Opomba: Specifična trošarina za cigarete, cigare in cigarilose je izražena v znesku za 1.000 kosov, za drobno rezan tobak in ostali tobak za kajenje pa za 1 kilogram. Proporcionalna trošarina je izražena v % od drobnoprodajne cene.

Vir: Excise Duty Tables, REF 1.023, 2006.

Priloga 3: Stopnje trošarin za energente in električno energijo za leto 2006 v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Sloveniji (v EUR)

Energenti in električna energija	Enota	DRŽAVA			
		Avstrija	Italija	Nemčija	Slovenija
1. motorni bencin					
1.1. osvinčeni bencin	za 1.000 litrov	489*	564	721	421,83
		504**			
1.2. neosvinčeni bencin	za 1.000 litrov	417*	564	669,80*	359,88
		432**		654,50**	
2. plinsko olje					
2.1. za pogonski namen	za 1.000 litrov	297 ^a	413	485,70*	302,60
		325 ^b		470,40**	
2.2. za gorivo za ogrevanje					
2.2.1. za poslovno uporabo	za 1.000 litrov	98	403,21	53,17	53,42
2.2.2. za neposlovno uporabo		98	403,21	61,35	53,42
3. utekočinjen naftni plin					
3.1. za pogonski namen	za 1.000 kilogramov	261	305,56	180,32	134,44
3.2. za gorivo za ogrevanje					
3.2.1. za poslovno uporabo	za 1.000 kilogramov	43	185,99	46,58	36,32
3.2.2. za neposlovno uporabo		43	185,22	60,60	36,32
4. kerozin					
4.1. za pogonski namen	za 1.000 litrov	325	337,49	654,50	302,60
4.2. za gorivo za ogrevanje	za 1.000 litrov	325	337,49	654,50	50,93

Nadaljevanje Priloge 3

Energenti in električna energija	Enota	DRŽAVA			
		Avstrija	Italija	Nemčija	Slovenija
5. zemeljski plin:					
5.1. za pogonski namen	za 1 kubični meter	0,066	0,272	3,86	0,03006
5.2. za gorivo za ogrevanje					
5.2.1. za poslovno uporabo	za 1 kubični meter	0,066	0,3133	1,12	0,03006
5.2.2. za neposlovno uporabo		0,066	1,977	1,53	0,03006
6. kurilno olje	za 1.000 kilogramov	60	63,75 ^c 31,39 ^d	25	55,11
7. električna energija					
7.1. za poslovno uporabo	1 megavatno uro	0,015	3,10	12,30	0
7.2. za neposlovno uporabo		0,015	4,70	20,50	0
8. trda goriva					
8.1. za poslovno uporabo	1 gigajoule kalorične vrednosti	1,70	0,15	0	1,32
8.2. za neposlovno uporabo		1,70	0,30	0	1,32

Opomba:

* če je vsebnost žvepla ≤ 10 mg/kg;** če je vsebnost žvepla > 10 mg/kg;^a če je vsebnost biogoriva 44 litrov in vsebnost žvepla ≤ 10 mg/kg;^b drugo;^c če je vsebnost žvepla > 1 %;^d če je vsebnost žvepla < 1 %.

Slovenija: Pri osvinčenem in neosvinčenem bencinu ter plinskem olju je situacija prikazana na dan 21. 6. 2006. Za plinsko olje, kerozin, kurilno olje, utekočinjen naftni plin, zemeljski plin in trda goriva prikazana situacija vsebuje tudi dajatev na emisijo CO₂. Za električno energijo se je prehodno obdobje končalo 1. 1. 2007.

Avstrija: Avstriji je z direktivo 2003/96/ES dovoljena uporaba znižane stopnje obdavčitve za zemeljski plin. Pri trdih gorivih nacionalna stopnja obdavčitve temelji na teži.

Vir: Excise Duty Tables, REF 1.023, 2006.

Priloga 4: Podobnosti in razlike med imetnikom trošarinskega skladišča in pooblaščenim prejemnikom trošarinskih izdelkov

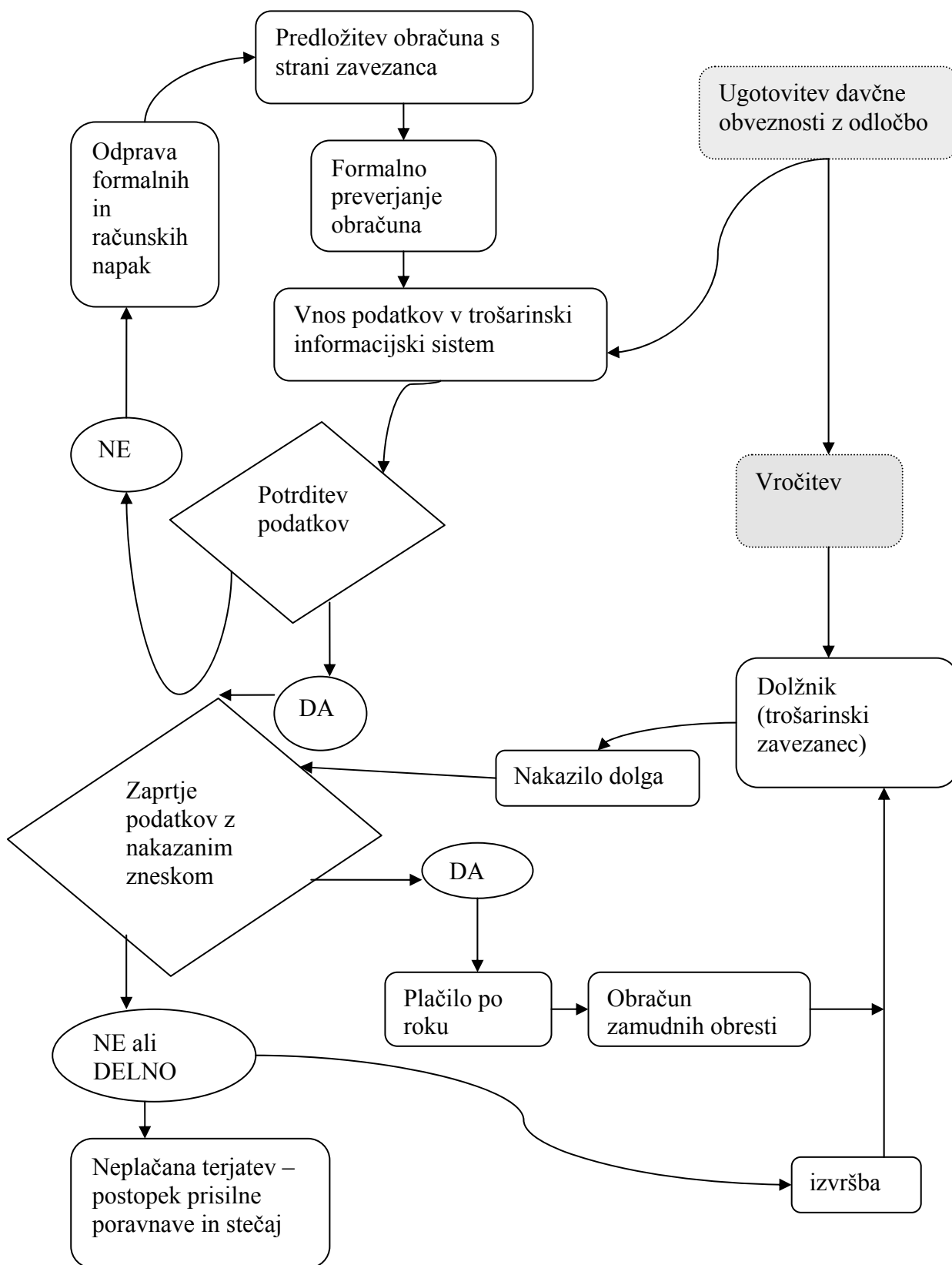
Trošarinski zavezanec	Imetnik trošarinskega skladišča	Pooblaščen prejemnik
Dovoljenje	<p>Vloga za izdajo trošarinskega dovoljenja, mora vsebovati:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podatke o vložniku; ▪ opis trošarinske dejavnosti; ▪ podatke o vrstah trošarinskih izdelkov; ▪ podatke o proizvedeni in skladiščeni količini vhodnih, vmesnih in končnih trošarinskih izdelkov za obdobje enega leta; ▪ podatke o opremi in listinah; ▪ podatke o delu računovodstva; ▪ podatke o načinu, vrstah in količinah odprem; ▪ izjavo o pravilnosti poslovanja, potrjeno s strani davčnega organa; ▪ izjavo, da vložnik ni v postopku stečaja oziroma postopku prisilne poravnave; ▪ izjavo o instrumentu zavarovanja; ▪ ime odgovorne osebe za poslovanje trošarinskega skladišča ter potrdilo o njeni nekaznovanosti; ▪ izjavo o izpolnjevanju pogojev za elektronsko izmenjavo podatkov; ▪ navedba podpisnikov trošarinskih dokumentov. 	<p>Vloga za izdajo dovoljenja pooblaščenemu uporabniku mora vsebovati:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podatke o vložniku; ▪ podatke o vrstah trošarinskih izdelkov; ▪ podatke o predvidenih dobavah trošarinskih izdelkov v obdobju enega leta; ▪ podatke o delu računovodstva; ▪ podatke o načinu odpremljanja trošarinskih izdelkov; ▪ izjavo o pravilnosti poslovanja, potrjeno s strani davčnega organa; ▪ izjavo, da vložnik ni v postopku stečaja oziroma postopku prisilne poravnave; ▪ ime odgovorne osebe za poslovanje ter potrdilo o njeni nekaznovanosti; ▪ navedba podpisnikov trošarinskih dokumentov.
Veljavnost dovoljenja	<p>Dovoljenje izda carinski organ za nedoločen čas, pod pogojem da razpolaga z ustreznim instrumentom zavarovanja (bančna garancija, garantno pismo). Pristojni organ vsaj enkrat letno preveri izpolnjevanje pogojev.</p>	

Nadaljevanje Priloge 4

Trošarinski zavezanec	Imetnik trošarinskega skladišča	Pooblaščen prejemnik
Evidenca	Evidenca mora vsebovati podatke o: <ul style="list-style-type: none"> ▪ stanju zalog in proizvedenih količinah trošarinskih izdelkov; ▪ nabavi trošarinskih izdelkov po ceni z vključeno trošarino; ▪ prevzemu, odpremi, sprostitvi, uporabi in uničenju trošarinskih izdelkov; ▪ denaturiranju alkohola. 	Evidenca mora vsebovati podatke o: <ul style="list-style-type: none"> ▪ vrsti in količini trošarinskih izdelkov, prejetih v odloženem režimu; ▪ dobavah trošarinskih izdelkov, ki so oproščene plačila trošarine; ▪ uničenju trošarinskih izdelkov; ▪ skupnem prometu.
Režim odloga plačila trošarine	Da.	Da, vendar v tem režimu trošarinskih izdelkov ne sme skladiščiti in pošiljati naprej.
Instrument zavarovanja	Garantno pismo ali bančna garancija.	

Vir: Pravilnik o izvajanju Zakona o trošarinah, 2004.

Priloga 5: Prikaz pobiranja trošarine na podlagi obračuna in z odločbo

Vir: Kvenderc, 2006, str.9; Zakon o trošarinah, 2006.